БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гаргана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 12 (10073) | 1963 оной январиин 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ын үдэрнүүдһээ эхилээд ...н алхамаар урагшаа

...он жэлэй таба- ...захалһан түрүү- ...ээ эхилээд Бу- ...най ажалшад ...урдынхиһаа ур- ...гоор, эршэмтэй ...хоор бэлэн бай- ...ад. Илангаяа ...дөө нютагууд- ...зуудта полити- ...алай тон ехэ ...ожо байнхай. ...гай ноябриин ...дхэбэринүүдээр ...өө ажахынхид- ...ажал хүдэлмэ- ...билалта хэхээр ...нээр эмхидхэг- ...ахын үйлэдбэ- ...нүүдтэ хаана ...аяхан болоод ...йна конферен- ...хай эли тодоор ...оной дүнгүүд ...о бэелүүлэгдэхэ ...тухай үйлэдбэ- ...ниин партийна ...хэн дээрэ үнэн ...өөрэлдөөн боло-

...үн тухай хэлэхэ ...дөө ажахыда- ...кэ юумэн хэгдээ. ...ооhо тарьянай ...ргуулжа, гүрэн- ...үлүү ехэ тарьяа ...ууднай тушаа- ...энэйхиһээ баян ...аса абтаа. Нии- ...ал 1961 онойхи- ...ар үбһэ тэжээ- ...анхай. Колхоз, ...ниитын баялиг ...ргажа байнхай. ...колхознигуудай, ...хүдэлмэришэдэй ...ажалай бодото ...

...й орон дотор ...үргэн далайса- ...улагдажа бай- ...алтаараа һанаа- ...эшэ огто болохо- ... алдуутай хэрэг ...дэрэйхиһөө мү- ...айнаар, мүнөөдэ- ...өдэр үлүү һай- ...а гээшэ совет ...үн хуули ёһо бо- ...ше 1962 ондо ...алта туйлаабди ... Мал ажалай ...дэ тушааха уял- ...үргээгүй ажахы- ...байһаар. Олохон ...лзо оруулангүй, ...харюулангүй, ...алаадтайгаар хү- ... Абаһан уялгаая ...лэһэн үгэдөө хү- ...хынуудай мүнөө ...айһаниинь ехэ тэ- ... ха юм. Энэ ха- ...юун дээрэһээ бо- ...олхозуудай прав- ...хозуудай дирек- ...эй партийна ор- ...томо ажахынуу- ...агдашагүй баян ...нуудые хүсэдөөр ...аагүй, гүрэнэйн- ...һан уялгаая заа- ...н тула эмхидхэ- ...и үргэн далайса- ...ехэтэйгээр ябуу- ...бүхы ажалшадай ...ис мүрысөө ёһо- ...дхээгүй байгаа.

...жэлэйнгээ эдэ ...огто дабтангүй, ...нуудһаа шухала ...кэ, һургаал аба- ...лдэ ажал хүдэл- ...хубилалта хээ- ... Түрүүшын үдэр- ...ээд түргэн алха- ...зорихо гээшэ хү- ...управлени бүхэ- ...совхоз бүхэнэй ...хэрэг үйлэ мүн. ...а илангаяа хур- ...элтэй. Яахадааб гэхэдэ, 1963 ондо нёдондонойхиһоо жэшээгүй ехэ юумэн хэгдэхээр хараалагдана. Нэгэшье үдэр һамшабал, зааханшье алдуу гаргабал, ехэ хохидолдо орогдохо байһаниинь элитэ. Мүнөө түбхын түрүүндэ адуу малаа атар тарганаар ондо оруулха, үбэлэйшье үедэ малаа шахан таргалуулха, түхэреэн жэл соо гүрэндөө тарган мяха тушаажа байха, һү ехээр һааха, хонин бүриһөө хурьга абажа, нэгэшье толгой гарзалуулангүй түлжүүлхэ гэхэ зэргын тон шухала зорилгонууд нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэ ушартай. Эндэ үйлэдбэриин управленинүүдэй ударидагшад болон мэргэжэлтэд, шэнэ парткомууд өөһэдынгөө үүргые одоол харуулха болоно.

Тарьян ажалай талааршье баһал хойшолуулагдашагүй зорилгонууд бэелүүлгэеэ хүлеэжэ байнхай. Ерэхэ намарай баян ургаса мүнөөнһөө бэлдэгдэхэ ушартай. Энэ жэлдэ республика дотор шэниисын талмай эрид ехээр үргэдхэхөөр хараалагданхай. Ажахы бүхэн энэ хэмжээ ябуулгые шухалада тооложо абаад бэелүүлхэ ёһотой. Колхоз, совхоз бүхэн энээниие хараадаа абажа, газараашье, үрэһэ хүрэнгэеэшье, машина техникэеэшье бэлдэхэ болоно. Түрүү ажахынууд тарилгада мүнөөнһөө бэлдэжэ захаланхай. Тарьялангайнгаа газар дээрэ шэбхэ зөөжэ, саһа тогтоожо, тошон халяажа, үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ, трактор машинаяа һайнаар заһабарилжа байһан колхоз, совхозууд тухай мэдээсэлнүүд редакцида үдэр бүри орожо байна.

Тиигэхын хажуугаар баһа һанаа зобомоор мэдээсэлнүүд дуулдана. Илангаяа малай үбэлжэлгэ зарим тээ хангалтагүйгөөр үнгэржэ байнхай. Түрэһэн хурьгадай гарзалжа байһан тухай мэдээсэлнүүд эндэ тэндэһээ ороно. Жэшээлхэдэ, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта 250 гаран хурьгад үхөөд байна гэжэ манай корреспондент мэдээсэнэ. Энээн тушаа хэмжээ абангүй байхын аргагүй. Зэмэтэ хүнүүд зэмэеэ амсаха зэргэтэй. Хяагтын управлениин ажахынууд энэ жэлдэ алибаа тэжээлээр дутамаг бэшэ ха юм. Тэдэнэр кукурузыншье баян ургаса абанхай. Хурьгадай үхэлэй гол шалтагааниинь харууһалгын муу дээрэһээ болоно гэжэ сэхэ тэмдэглэмээр. Тэрэшэлэн зарим ажахынууд ерэхэ хабарай тарилгадашье мүртэйгөөр бэлдэнэгүй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдэй урда, тэдэнэй парткомуудай урда хэзээ хэзээнэйхиһээ харюусалгатай зорилгонууд мүнөө табигданхай. Тэдэнэр тон шэнээр, урда урдынхиһаа ондоогоор ажаллаха зорилготой. Энээн тухайда партийна конференцинүүд дээрэ һургаал абахаар хөөрэлдөөнүүд болоһон, бодото шиидхэбэринүүд баталан абтаһан байна. Тус шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, олониитэ зониие шэн габьяата хэрэгүүдтэ али болохоор зоригжуулха, тэдэнэй урда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд түргэн алхамаар, шэнэ ёһоор урагшаа зорихыень колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ, тэдэнэй парткомуудта үнэн зүрхэнһөө хүсэе.

...Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин ...льна комиссида орохо кандидадууд дэбжүүлэгдэнэ

...Верховно Совед- ...унгуулиин цент- ...сида орохо кан- ...оссин Федераци- ...э эхилбэ. Пред- ... колхозуудай ...й суглаанууд ...ын организаци- ...ажалшадай бүл- ...элбэрилхы орга- ...нинууд дээгүүр ...дэбжүүлэгдэнэ. ...альна союзуудай ...ентральна Сове- ...иум РСФСР-эй ...оведтэ һунгаха ...нтральна комис- ... ВЦСПС-эй сек- ...Н. Николаевае ...эбжүүлбэ. Арми- ...болон флодто ту- ...зна һайн дура- ... РСФСР-эй лёт- ..., Советскэ Сою- ...Г. Николаев дэб- ...

... хизаарай хү- ...убанска институ- ...уд, профессор- ...агшанар институ- дайнгаа доцент Е. М. Козенко гэгшые комиссида дэбжүүлбэ.

Москва городой коммунис организациин зүгһөө КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев һунгуулиин центральна комиссида орохоор дэбжүүлэгдэбэ. Башкирай АССР-ай «Башвостокнефтеразведка» трестын үрэмдэлгын Калтасинска конторын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад үрэмдэлгын мастер Р. М. Гайсиние өөрынгөө түлөөлэгшөөр нэрлэбэд.

Россин Федерациин уран зурагшадай союзһаа РСФСР-эй уран зурагшадай союзай управлениин нэгэдэхи секретарь, СССР-эй уран зуралгын академиин президент В. А. Серов, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай Кабардино-Балкарска организациһаа—тэрэ профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ Р. Л. Теунова гэгшэд тус комиссида дэбжүүлэгдэбэ.

(ТАСС).

Шэнэ дүй дүршэлтэй танилсагты!

Түрүү аргаар гахай үсхэбэрилнэ

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин харьяата Погранична совхозой гахайшадай ажал хүдэлмэри тухай

Тус совхозой нэгэдэхи отделениин хүдэлмэрилэгшэ коммунист Яков Иванович Лазеровай даадаг фермэ Хяагтын адаг гэжэ газарта байрладаг. Эндэ хамта дээрээ 1910 гахай, тэрэ тоодо нэгэ һараһаа дээшэ болоһон 586 поршоонхо, 2-3 һаратай 398 толгой поршоонхо, мүн 5-6 һаратай 434 толгой залуу гахай, 192 шахамалнууд бии. Гадна 12 толгой азарга гахайтай юм.

Совхозойхид тарьялангайнгаа 100 га бүридэ 75 центнер, бусад газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха гэһэн түрүүшын дайшалхы зорилгые 1964 ондо дабахаар шиидээд, нэн түрүүн түргэн үдэсэтэй гахай олоор, һайнаар үсхэбэрилжэ эхилээ.

Энэ фермын хүдэлмэриин һайн талань юуб гэхэдэ, гахайшан бүхэндэ тусхай түсэб, даабари үгтэжэ, хэһэн ажалайнь дүн саг үргэлжэ гаргагдана. Урдань фермэдэ хамта гушаад гаран хүн хүдэлжэ байһан һаа, мүнөө хорёод гахайшад бүри олон гахай хаража, гаргаша багатайгаар хямда сэнтэй мяха ехээр абана. Тус фермынхид гахайнуудаа эрэ-эмээрнь, ехэ-багаарнь илгажа, гурбан цех болгоод харууһалхадаа, булта тусгаар мэргэжэнэ, ажалдаа һайнаар дүршэнэ ха юм. Жэшээнь, ехэ гахай хаража түрүүлдэг зон гансал энэ ажалаа хараад байна. Харин поршоонхо түлжүүлдэг, гахай шахадаг зон баһал энээндэ ехэ шадабаритай болоно гээшэ. Нэгэ газарта олон толгой гахай байлгаһанай ашаар тэжээл арьбалагдана, тэдэнь һайнааршье эдеэлүүлэгдэжэ, харууһалагдана ха юм.

Эндэхид Красноярска хизаарайхидай түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, поршоонхонуудые электрын элшээр дулаасуулдаг хайрсаг соо түлжүүлнэ, хайрсагынь хайша хайшаа 70х70 сантиметр тэрэнэй досоо талада дээрэһээ электролампа үлгөөтэй байдаг. Досоохи агаарайн температура нэгэ жэгдэ 18 градус дулаан, ходо хуурай байна. Энэ арга юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, поршоонхонуудта авитаминоз үбшэн халдахагүй, дулааншье, гэрэлтэйшье байна бшуу. Тэрээнһээ гадна, ехэ гахайнууд поршоонхоһоо амяараа байхадаа бэедэнь амар, һүтэйшье болоно. Үшөө ямар туһатайб гэбэл, нэгэ эхын поршоонхонууд ондоо эхэдэ гүйжэ ошохогүй зэргэтэй.

Эдэ бүгэдын ашаар поршоонхонуудай гарзалха ушар һураггүй үсөөрөө. Хэрбээ урзанда эндэ хэдэн зуугаад поршоонхо гарзалаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэшье толгой гарзада ороогүй үнгэрбэ. Тэдэниие элдэб үбшэ хамшагһаа һэргылхэ хүдэлмэри ехэ наринаар, оролдосотойгоор ябуулагдадаг юм. Энээндэ тусгаар ветврач табигданхай.

Мүнөө тус фермэдэ 192 толгой гахай шахан таргалуулагдажа байна. Тэдэниие үнинэй, дүршэлтэй гахайшан Агафья Федоровна Неделяева хаража, поршоонхо бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 700 граммаар нэмээнэ. Нүхэр Неделяева арба гаран жэлдэ гахайшанаар хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоод, совхоз соогоо мэдээжэ юм.

Гахайнуудые бүлэг бүлэгөөр таһалжа илгахада, томохон болоһо ябаһан поршоонхонуудынь (5-6 һаратай) багануудһаа амяараа эдеэлүүлэгдэжэ, зүбөөр түлжүүлэгдэнэ ха юм. Шахамалнууд ехэнхидээ хаалтада байлгагдажа, тусгаар шахагдана. Тэжээлынь олон янзаар, үл хоол болохоор үгтэдэг. Гахайн тэжээлэй рациондо талха тарьянай зүйл, силос, концентрат, свёкло, үбһэ ногооной гурил, минеральна тэжээл гэхэ мэтэ ородог байна.

Нүхэр Лазеровай даадаг бригадада шэниисын ороохо үһанда дэбтээһэнэйнгээ һүүлээр хайрсагуудта хэһэн хара шоройдо хаяжа тараагаад, тэрэнээ дулаан теплицэ соо хэдэн дабхараар ябталан табина. Тиимэ тагуудынь 60—70 сантиметр забһартай. Теплицэ соохи агаарай температура нэгэ жэгдэ, 21—23 градус дулаан байдаг тула шоройдо булагдаһан үрэһэн ургажа эхилнэ. Тиигэжэ һайнаар урган, нэгэ дүрбэлжэн метрһээ гушаад килограмм шэниисын эшэ набша абтана. Тэрэнь таба хоноод байхада табан сантиметр ута болоһо, энэ тон шэмэтэй витамин ехэтэй тэжээлээр хэдэн зуугаад нарай поршоонхонуудые эдеэлүүлхэ аргатай байна бшуу. Нарай поршоонхо бүхэндэ сүүдхэдээ 30—80 грамм ногоон эшэ набша үгэхэдэ, тэдэнэр эхэһээ һалгаагдаха үедөө 19,6 килограмм болоно. Тиимэ ногоон тэжээл эдеэгүй поршоонхонууд оройдоол 17 килограмм татана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхид тус бүридөө 70 килограмм шэгнүүртэй 1300 гахай гүрэндэ худалдажа, хамтадаа 536 центнер гахайн мяха гүрэндэ тушаагдаһан байна.

Ажалай түлөөһэн тухай хэдэн үгэ хэлэбэл иимэ. Нарай поршоонхотой гахайнуудые хаража байһан гахайшад тэдэнэйнгээ шэгнүүрэй сүүдхэ бүри нэмэһэн хэмжээгээр түлбэри абана.

Фермын ажал шэнэ аргаар эмхидхэгдэжэ эхилһээр хахад жэл тухай болоод байна. Тиимэһээ саашадаашье энэ аргаяа улам һайжаруулха, гуримшуулха байһаниинь мэдээжэ. Гахайн тоо толгой олошоруулхын тулада һайн байра шэнээр түхеэрэгдэхэ, хуушануудынь үргэдхэгдэхэ юм. Тиигэжэ нёдондо байрын багадаһанһаа болоһо, олон гахай гарзада ороһон һаа, мүнөө фермын хажууда 100 таһалгатай шэнэ байра шулуугаар баригдажа байнхай. Эндэ бүхыдөө мянгаад эхэ гахай байлгаха аргатай болоно. Энээнэй ашаар хойто жэлдэ мүнөө жэлэйхиһээ хоёр дахин олон поршоонхо абтаха гэхэ гү, али нэгэ доро 3-4 мянган гахай шахан таргалуулагдаха аргатай болохонь.

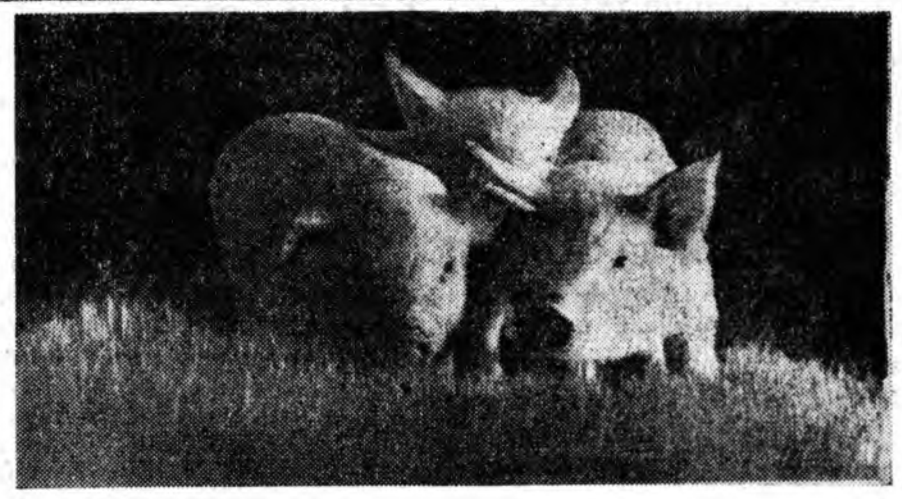
Абаһан мяханайнгаа өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тулада ехэ оролдолго гарган, 1962 ондо гахайн мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 68 түхэриггэ болгоо. Харин түсэбэйнгөө ёһоор тэрэнь 77 түхэриг болохо зэргэтэй байгаа. Саашадаа тэрэнээ бүри хямда болгохын тулада хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаха.

Энэ фермын гахайшадай олонхинь дүй дүршэл ехэтэй, мэргэжэлтэй болоһон хүнүүд юм. Жэшээнь, И. Шустов, А. Симонов, А. Васильева, Т. Полуянова, Л. Абдалова, Л. Камчатова, В. Полуянова болон бусадые нэрлэмээр.

С. Балдуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бригадир Я. И. Лазеровай бригадынхид хөөрэлдэжэ байна. 2. Таба-зургаа һаратай поршоонхонууд самокормушкануудһаа эдеэлүүлэгдэнэ. 3. Нарай поршоонхонууд ургуулһан тарьянай ногоо амтархан эдинэ.

Авторай фото.

Хэмжээ абаха шухала

Хурьгад гарзалжа байна

ХЯАГТЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ. **(Телефоноор абтаба).** Энэ управлениин харьяата колхоз, совхозуудта түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Һүүлэй мэдээгээр эндэхи колхоз, совхозуудта хамта 20 мянга гаран хурьган абтанхай. Зарим ажахынуудта бүришье олон хурьгад абтаа. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын совхоздо—2515, Погранична совхоздо—2400, Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 1800 гаран хурьган абтанхай.

Управлениин эрхим хонишод түл абалгаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Түрүү отарануудта хони, хурьгадайнь байра һайса заһабарилагдаһан, нарай малаа гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула зооветмэргэжэлтэдэй заабари, эрилтэнүүд бэелүүлэгдэнэ. Хүдэриин совхозой суута хонишон Бато-Сүхэ Доржиевай бригада түл абалгаяа эрхим бэлэдхэлтэй угтаһанай ашаар мүнөө абаад байһан 300 гаран хурьгадаа нэгэшье гарзагүй, тобир һайнаар түлжүүлжэ байна. Тэрэшэлэн энэ совхозой Намсаа Сахьяевагай даадаг хонишодой бригада түрүүшын түлнүүдые эрхим бэлэдхэлтэйгээр абажа байнхай. Эдэ нүхэдэйнгөө жэшээгээр эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг хонишод Хүдэриин совхоздо олон. Байгша ондо абаһан бүхы хурьгадаа нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, мүнөө үедэ тухагүй ажаллана.

Зүгөөр управлениин зарим ажахынуудта түл абалгаяа бэлэдхэл муутайгаар, харюусалга багатайгаар угтаһан баримтанууд үзэгдэжэ эхилээ. Зарим газарта хони, хурьгадайнь байра түгэс бэлэн болгогдоогүй, үглөө мүнөө хурьгалха болоһон хээлитэй хонидоо газаа байлгана, һайн тэжээлээр хооллуулхын орондо хээрэ бэлшээһээр. Илангаяа Погранична совхозой Субагтын отделениин эхэ хонидойнь олон отарада үбһэ тэжээлынь хүсэд зөөгдөөгүй, мүн байрануудыньшье бирагүйгөөр түхеэрэгдэһэн байна. Мүн зарим ажахынуудта хурьгашадай дуталдаха ушар бии.

Эдэ мэтын дутагдалнуудһаа болоһо управлениин харьяата ажахынуудта хамта 252 хурьган гарзалба. «Родина» колхоздо 1037 хурьгад абтаад, тэдэнэй 43-ниинь гарзалһан байна. Хурьгадай гарзалжа байһан ушарые элирүүлхын тула управлениин мэргэжэлтэд ажахынуудта гараа. Тэдэнэр бии байһан дутагдалнуудые дары усадхажа, хурьгадай гарзалалга зогсоохо хэмжээ абаха бээ.

Январь—февраль һарын туршада Хяагтын үйлэдбэриин управленидэ 168 мянган хурьган абтаха юм. Иимэ олон хурьга абажа, нэгыеньшье гарзада оруулхагүйн гула управлениин зүгһөө шанга хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

Хабарайнгаа тарилгада хэр бэлдэнэт?

Баян ургасын түлөө тэмсэлдэ мүнөөнһөө жагсанхай

Шэнэ жэлэй тарилгада хэр бэлдэжэ байһан тухайдаа Охин-Булагай совхозой ахалагша агроном нүхэр ФОМИН иигэжэ хөөрэнэ:

Совхознай тарилгынгаа талмайе зүбөөр хубаарилан, обёос, хара тарьяа гэхэ мэтын ашаг багатай ургамалнуудые эрид хороожо, орондонь шэниисэ болон бобово ургамалнуудай тарилгые горитойгоор үргэдхэхэ гэжэ шиидээ. Тодорхойлбол, үнгэрэгшэ жэлдэ горох оройдоо 125 гектарта таригдаһан байгаа һаа, энэ жэл 450 гектарта таригдаха. Мүн бобы 68 гектараар, шэниисэ 500 гектараар үргэдхэгдэхэ байна. Обёос нёдондонойхидо орбол 800 гектараар бага болгохо гэжэ хараалагдана.

Тарилгада гүйсэд хүрэхэ гэхэ гү, али 24 мянга гаран центнер сортовой үрэһэ һайнаар сэбэрлээд, тэрэнээ тусхай температурада хатаажа, илган хадагаланхайбди. Үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг Георгий Поляков үрэһэ сэбэрлэлгын халуун үедэ ниитын хэрэгэй түлөө эрхимээр ажаллан, «ОСТ-3» түхэлэй машинаар олон мянган центнер үрэһэ сэбэрлэһэн байха юм.

Баян ургаса абахын тула һайн шанартайгаар хахалагдаһан паар хэрэгтэй бшуу. Эгээл тиимэһээ манай совхозой тарьяашад хамта 7110 гектар паар хахалһан байна.

Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ 1750 гектарта кукуруза таригдаһан байбал, энэ жэл 2300 гектарта таригдахань. Хамта 11 кукурузашадай звено эмхидхэгдээд, ажаллажа эхилэнхэй. Совхозой суута кукурузашан нүхэр Чуркинай звенодо 3 «ДТ-54», 3 «МТЗ» тракторнууд хүдэлгэгдэнэ. Тэрэ тоодо нэгэ бульдозер, наг шэбхэ ашаалдаг, мүн зөөдэг хэдэн трактор бии.

Һүүлэй мэдээгээр кукурузын поли дээрэ 4 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргагдаа.

Баян ургаса ургуулхын тула машина техникэеэ хаһа сагтань заһабарилжа, хүсэд түгэлдэрөөр хабарай тарилга угтаха гээшэ тон шухала. Эгээл тиимэһээ Охин-Булагай тарьяашад намар, тарьяа хуряалгын дүүрэхэтэй хамта, трактор болон комбайнуудаа, бусадшье зэр зэмсэгүүдээ сэбэрлээд, совхозойнгоо МТМ-дэ асаржа тушаадаг заншалтай. Тиихэдэ МТМ-нь һүүлэй хоёр жэлэй туршада ажахын тоосоондо ороод, бүхы хүдэлмэреэ часай графигаар дүүргэдэг болонхой. Мастерскойн ажахын тоосоондо ороһон бригадада хамта 25 механизатор түхэреэн жэлэй туршада заһабарилгын ажал хэдэг. Эдэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үдэр, халаанайнгаа даабариие хододоо 100—130 процент дүүргэдэг механизаторнууд эндэ олон. Нэрлэбэл, моторно цехтэ хүдэлдэг Михаил Асеев, Кирилл Разуваев, Еремей Афанасьев, токарь Иван Колодин гэгшэд ходо түрүү зэргэдэ, магтаалтайгаар ажаллана. Тус бригадынхид үнгэрэгшэ жэлэй арба һарын туршада заһабари хэхэдээ 43 мянга 523 түхэригэй хэрэгсэлнүүдые гаргашалха байгаад, 39 мянга 689 түхэриг гаргашалаа. Тиигэжэ 3 мянга 834 түхэригэй хэрэгсэлнүүдые алмаһан байна.

11 һарын туршада хамта 57 трактор, тэрэ тоодо 25-ниинь капитальнаар заһабарилагдаа. «С-6» түхэлэй 26 комбайн, 7 лафетнэ жатка, 41 сеялкэ, 16 автомашина заһагдажа гаранхай.

Удаань совхозой механик нүхэр Симоновтэй хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ мэдээсэбэ:

— Машина техникэеэ поточно-узловой аргаар заһабарилнабди. Тракторнууд саг болзортоо нэгэр һайнтайгаар заһабарилагдажа бэлэн болгогдоно. Гэбэшье дутуу дунданууд үшөө бии. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Бэшүүрэй конторын хүтэлбэрилэгшэдэй машина зэмсэгүүдые заһабарилгада шухала хэрэгтэй запчастьнуудаар хангаха асуудалда хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээнь ехэ һаад тойбо ушарна. Ажалайнь бүтээсэшье бага, заһабариин шанаршье муу. Илангаяа шухала хэрэгтэй элдэб частьнууд дуталдана. Нэрлэбэл: «75-18» «27-12» «92-412» подшипнигууд, тормозной лентэ гэхэ мэтэнүүдээр дуталдажа, ехэ һаатанабди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ механизаторнуудые олоор һургаха гэһэн һайн үүсхэл гаргагдажа, совхозой хүдэлмэришэд олооро һурахаар шиидээ юм. Һуралсалай 7 бүлэг эмхидхэгдээд, 200-гаад хүн һуража байнхай. Хэшээлнүүд һайнаар үнгэргэгдэнэ.

Тиигэжэ үрэһэ хүрэнгэеэ эрхим шанартайгаар бэлдэһэн, машина техникэеэ һайнаар заһабарилжа, механизаторай мэргэжэл олоороо шудалжа байһан Охин-Булагай совхозой хүдэлмэришэд хабарайнгаа тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань лаб-тай.

Д. Цыденжапов, манай корр.

Таряалан дээрэ 3500 тонно шэбхэ

Энэ жэлдэ кукурузын болон саахарай свёклын элбэг ехэ ургаса абахын тула Хяагтын «Родина» колхозой кукурузашад, свёкло ургуулагшад мүнөөнһөө тарилгадаа бэлдэжэ эхилээ.

Нэгэдэхи отделениин кукурузашад бүри намарһаа хойшо тарьялан дээрээ наг шэбхэ гаргажа эхилээд, һүүлэй мэдээгээр хамта 2400 тонно шэбхэ зөөгөө.

Механизаторнууд: И. Дампилов, И. Андреев гэгшэд эртэ үглөөнһөө эхилжэ үдэшэ харанхы болотор трактораар поли дээрээ шэбхэ зөөнэ. И. Москвитин И. Агафонов хоёр хэдэхэн минутын туршада тусхай түхеэрэлгээр шэбхыень ашажа үгэнэ.

Мүн энэ колхозой хоёрдохи отделениин кукуруза таридаг газарта 500 тонно, саахарай свёклын полидо—300 тонно, хартаабха тариха газар дээрэ 200 тонно шэбхэ гаргагдаа.

Тус колхозойхид бүхыдөө 3550 тонно наг шэбхэ таряалангайнгаа талмай дээрэ гаргаад байна. Энэ ажалынь баян ургасаар харюулагдахал б... ха.

М. Ших...

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

1962 ОНОЙ ДҮНГҮҮД, ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУ[УД]

СЭЛЭНГЫН XX ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙХИДОЙ АЖАЛ, ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Газетымнай гарахаяа байхада

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой эхэ хонидой отара бүхэндэ түл абалга түлэг эхилэнхэй. Январиин үнгэрhэн 14 үдэр соо 2 мянга hайса гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүй түлжүүлэгдэнэ. Мүн энэ үедэ 10 тугал гаража, тобир hайнаар тэнжээгдэжэ байнхай.

Колхозой hаалишад hүүлшын арбан үдэр соо 11,3 мянган литр hү haагаа, механизаторнуудынь элдэб түхэлэй 12 трактор, хэдэн олон машина зэмсэгүүдые заhабарилжа гаргаа.

ДҮН hАЙНШЬЕ hАА, ТҮСЭБ, ЗОРИЛГО ЕХЭ

Үнгэрэгшэ 1962 ондо бүтээhэн ажалайнгаа дүн согсолжо үзэхэдэ баярлахаар. Партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай мартын, ноябриин Пленумүүдэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, манай колхозой гэшүүд орооhо таряа, hү, мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха 1962 онойнгоо түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ.

Тодорхойлбол, гүрэндөө 3501 центнер мяха, hү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда дүүргэhэн, 40 мянган үндэгэ тушааhан юм. 1961 онтой сасуулхада, гүрэндэ 636 центнер мяхан, 557 центнер hүн ехээр тушаагдаа.

Үнгэрэгшэ хабар манай колхоз 3150 гектар шэниисэ тариhан. Энэмнай 1961 онтой сасуулхада, 1150 гектараар ехэ болоно. Орооhо таряанай баян ургаса абтажа, гектарай 12 центнер, тарилгын бүхы талмайhаа 35 мянган центнер таряан хуряагдаhан, тэрэ тоодо 13200 центнер таряан гүрэндэ худалдагдаhан. hүүлэй 3-4 жэл соо түрүүшынхеэ өөhэдын үрэhэ хүрэнгөөр ажахыгаа хангаhан байнабди.

1962 ондо колхозоймнай олзо доход 550.000 түхэриг болоо.

АДУУhА МАЛАЙ АШАГ ШЭМЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛХЭ

Энэ амжалта манай колхознигуудай оролдосото шанга **ажалаар** туйлагдаа. Нёдондо **жэлэй** эхинhээ хойшо hаалишад, адуулгашад, колхозой **бүхы** ажалшад адууhа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхын **тула** хүсэ шадалаа гаргажа эхилээ hэн. Фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд илангаяа hайн үрэ дүн туйлаа. hаалишаднай 7600 центнерэй орондо 8 мянга шахуу центнер hү haагаа. Замай залууршад Х. Цыдыпова, Д. Будаева, Х. Цацаева, Ц. Галданова, З. Ринчинова гэгшэд илангаяа hайн үрэ дүн туйлажа, нютагайнгаа hаалишадай мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гараба. Жэшээлхэдэ, Хандацу Цыдыпова үнгэрэгшэ жэлдэ хамта 35 мянга шахуу литр гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө 2650 литр hү haагаа.

Хонишод мүн лэ бараг дүнтэй гараа. 1961 ондо манай колхоз гүрэндөө 4944 хони толгой бүриин 39 килограмм шэгнүүртэйгээр худалдаhан байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 4586 хонид тус бүридөө 43 килограмм шэгнүүртэйгээр худалдагдаа.

Колхозойнгоо хонин hүрэгые олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ байhан дүй дүршэлөөр баян хонишод: Долгор

> *„Орооhо таряа бүри ехээр ургуулан абаха зорилгонуудые шиидхэхэтэеэ хамта, мал ажалай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулдаг байха ёhотойбди“*
>
> Н. С. Хрущев.

Дамбарова, Низами Гайнутдинов, Даба Будаев, Хандажап Гомбоев гэгшэд ехэ амжалтануудые туйлана.

Шэнэ, 1963 ондо мяха абалгаяа арьбадхаха арга боломжонуудые зүбшэн үзэхэдөө, 1962 оной январь hарада түрэhэн томо түлгэнүүдые ороондо оруулха гэжэ шиидээд, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнабди. Мүнөө мянган толгой hайн түлгэнүүдые илгажа, тусхай хоёр отара эмхидхээд, шадабаритай бэрхэ хонишодто даалгаабди. Эдэ отарануудта табигдахаар 50 хуса бэлдэгдэнхэй. **Тиигэhэнэй ашаар колхознай байгша оной май hарада доодо захань 700—800 хурьга нэмэжэ абаха юм.** Энэ хадаа мяха абаха хэрэгтэ ехэ нэмэри болохоhоо гадна, малай тоо олошоруулха түсэб дүүргэхэдэ мүн лэ горитойхон нөөсэ болохо байна бшуу. Дурсагдагша 700—800 эмэ хурьгадайнгаа орондо дундa зэргээр толгой бүриин 42 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэй эрье хони гүрэндэ тушаахадамнай, **340—350 центнер хонином мяхан абтаха. Тэрэшэлэн энэ хэмжээ бэелүүлhэнэй ашаар 120—130 эрэ хашарагуудые байлгажа, hайса таргалуулха арга боломжотой болонобди.**

Шэнэ жэлдэ урдамнай харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Байгша ондо 12 мянган толгой хурьга абажа түлжүүлхэ, бусадшье түрэлэй малай тоо толгойе олошоруулха, hү haаха, мяха абаха түсэбөө үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 10 процентээр дээшэлүүлхэ байнабди.

ГОЛ БАЯЛИГ—ГАЗАРАА ЗҮБӨӨР ЭДЛЭХЭБДИ

Колхозой правлени, партийна комитет эдэбхитэдтэйгээ хамта партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ, артелиингээ гол hалбари болохо адууhа малай ашаг шэмэ ехээр абаха тушаа зохихо хэмжээ ябуулгануудые хараалхын хажуугаар, таряалангаа шэнээр хубаарилха гэжэ шиидээ. Шэниисын тарилга 1150 гектараар үргэдхэгдэжэ, 4400 гектарта хүргэгдэхөөр хараалагдана. Тэрэшэлэн орооhото ургамалнуудай талмай 4200 гектар байhан аад, энэ жэлдэ 5900 гектар хүрэтэр үргэдхэгдэхэ юм. Эды шэнээн тарилга хэхэ hайн шанартай үрэhэн бии. **Тиигэжэ 1963 ондо бүхыдөө 59 мянган центнер орооhо таряа хуряажа абаха зорилготойбди. Тэрэнэй 20 мянган центнерынь гүрэндэ худалдагдаха юм. Таряалангаа зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, хахалагдадаг газарай гектар бүриhөө 10 центнер тэжээлэй единицэ абаха байнабди.** Энээнэй хажуугаар адагынь 1700 гектар шэнэ газар элдүүрилхэ арга бии.

Түсэбөөр хараалагдаhан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула колхоздомнай олон янзын хүсэтэ техникэ хэрэгтэй болохо юм. Тодорхойлон хэлэбэл, мүнөө бии байhан техникэ дээрэмнай үшөө «ДТ-54» түхэлэй 3-4 трактор, «МТЗ-5» түхэлэй 2-3 трактор хэрэгтэй.

Ноёхон нютагта кукурузын баян ургаса ургуулагдабашье, эрхим болзорто, гээлтэгүй хуряахань бэрхэтэй байгаа. Юундэб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэл манай колхоз 900 гектар кукуруза тариhан аад, тэрэниие мини 4 комбайн хуряагаа. Энэ жэлдэ мүн баhа 900 гектар кукуруза таригдажа, ургасыень дээшэлүүлхэ оролдолго гаргагдаха юм. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй, тэрэнэй нютагуудтахи таhагуудай зүгhөө машина техникээр хүсэд хангаад байбалынь, кукуруза болон бусад пропашной ургамалнуудай тарилга горитойхоноор үргэдхэхэ аргатайбди. Тиибэ яабашье, энэ жэлдэ горох 72 гектарhaa 350 гектар хүрэтэр үргэдхэгдэхэ.

Колхозой гэшүүд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ ажалай амжалтаар омогорхоод, урдаа байhан хүдэлмэреэ мартанагүй. Хэхэ юумэмнай хизаарлашагүй ехэ. Малай фермэнүүдые оньhожоруулха, малшадай байра байдал hайжаруулха, адуу, гахай үсхэбэрилхэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй ябуулагдана. Мал ажалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ, малhaa абтадаг продукциин үнэ сэнгые хямдаруулха гээ hаа, эдэ асуудалнуудые бодомжотой зохидоор, хойшолуулангүй шиидхэхэ ёhотойбди.

П. Хайдапов,
колхозой түрүүлэгшэ.

Үнгэрhэн жэлдэ

☆ *Колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндөө 3501 центнер худалдажа, урзандинайхиhaа 635 центнерээр ехэ мяха тушаагаа.*

☆ *Энэ үе соо 8000 гаран центнер hүн haагдажа, 1961 онойхидо орходоо 557 центнерээр ехэ hүн гүрэндэ худалдагдаа.*

☆ *Нёдондо тарилгын талмай нилээд үргэдхэжэ, гектарай дунда зэргээр 12 центнер ургаса хуряагдаад, гүрэндэ 13,2 мянга шахуу центнер орооhон үрэhэндэ хаагдаа.*

☆ *Ажахын бүхы hалбаринуудhaа хамта 550 мянга гаран түхэригэй олзо доход оруулагдаа.*

Эдэл даа, колхозой суута солото hаалишад—сагаан эдеэнэй эзэд. Будаева, Люба Балданова, Хандацу Цыдыпова, Дуся Тубчинова, [...]дынеева, Хандацу Цацаева.

Зураг дээрэ: [...] Татьяна Чеусо[ва] [...] С. БА[...]

ҮРГЭН НОЁХОНДОО ОРОХО ЗУУР[АА]

(Замай тэмдэглэл)

1. hҮН БУЛАГАЙ БИЛТАРhАН ГАЗАРТА

УҮРЭЙ СОЛБОН гараадүй хэбэртэй, харанхы балай. Хэды эртэ байбашье, Ноёхоной колхозой омогорхол — үүлтэртэ малай фермэ дээрэ ажалай үдэр эхилэнхэй. Фермын сонхонуудаар электрын гэрэл яларна, мүн тэрэ шадар шаргын үргэнүүд хахиналдана. Хүрэн татаhан үүдэнүүдые нээхэ, хаахань хаб-таб дуулдана, тэндэhээ бааян гараhан бүлеэхэн агаар ууралтан, хушалта дорохи хүбөө дамжажа, бурзан сэн болоhоор аhалдашана.

XX партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой түб — Зургаан Дэбэ тосхонhoo нааша сортоотой дорюун залуу хүнэй огсом шанга хоолойгоор:

Үргэнхэн Ноёхондоо орохо зуураа
Үрөөлтэм заадана даа, яана гээшэб,—

гэhэн арадай дуунай аялга хангюурдахань холо хүрэтэр сууряатана. Тэрэ хүн фермэдэ туласа хатарган, морёо байлгаба. Энэмнай—Бато-Мунко Аюрович Табутаров, гал наhан дундаа эрэ. Үнгэрэгшэ намар Улаан-Үдын советско-партийна hургуули дүүргэжэ, түрэл нютагаа бусаад, колхозойнгоо үүлтэртэ малай ажахын тоосоондо ороhон фермые даагшаар томилогдоод, эрдэм мэргэжэлээ ажал дээрэ хэрэглэжэ ахилаа hэн. Түрүүшээр хүндэшэг байгаа. Теэд залуу хүтэлбэрилэгшэ ушарhан бэрхэшээлнүүдые өөрынгөө хатуу зоригоор дабажа шадаа. Б. А. Табутаров мүнөө колхозой hаалишадай эрхим нүхэрынь болонхой.

— Фермынгээ малшадай ажал хэрэг тухай хөөрыт гэнэ гүт?—гэhэн бээрээ, нүхэр Табутаров улаан гадартай блокнодоо иран hуутараа, манайш фермынхидэй олонхинь дүй дүршэлөөр баян, хуушанай hаалишад юм. Теэд тэдэнэй дунда залуушуулшье бии. Эдэмнай Буряад оронойн hаалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. 1962 оной эхинhээ хэнэйнь хэды шэнээн hү haahaн тухай газетэнүүдтэ гаражал байдаг даа. Тэрээн тухай дахин хэлээдшье яалайб. Коммунис ажалай фермын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, шэнэ уялгануудые абанхайбди. Энэ жэл манай колхозой hаалишад миллион литр hү haaха уялга абаа. Энэмнай—гайтайхан хэрэг. Теэд зориhондоо хүрэхэл байхабди. Артелиимнай hаалишадай дунда нугаршагүй зоригтон, ажалдаа коммунис ёhoop хандагшад олон. Жэшээнь, Хандацу Цыдыпова, адуулгашан Гончик Жигмытов,— гээд тэрэмнай блокнодоо хаажархиба.

...Фермэ соонь ороходо али юумэн гуримтай, ариг сэбэр, аагтай силосэй хоншуухан үнэр анхилна. Зуугаад шахуу тобир тарган үнеэд хибэдэhээ хибэжэ, садхалан юумэд таабайлдана. Сагаан халаадтай, сэбэр мэнэhэ бариhан, hураг сууда гараhан hаалишад: Хандацу Цыдыпова, Дулмажап Табутарова, Хандацу Цацаева, Дарицу Будаева болон бусад hаалишадай ажаллахыень харахадаа, урмашангүй байхын аргагүй. Үнеэдые хүүесэ бүүесэ haahань, бамбагар сагаан хөөhэтэй тоhолиг hүнэй хүнэгүүд руу забда залигүй шурьяхань бүришье hонин, үльгэр домогто хэлэгдэдэг hүн булагай билтарhан газарта байhаншуу.

— Энэл даа, харагты! Хандацу Цыдыповагай даажа байдаг үнеэд. Нүхэр Цыдыпова үнгэрэгшэ жэлдэ 35 мянган литр гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө 2650 литр hү haahaн байна. Шэргэхэгүй булагтал адли hүтэй үнеэд олон даа,— гэжэ Табутаров омогтойгоор дуугараад, тэрэнэй haажа байhан үнеэд тээшэ зааба. Энэ наhажаал hаалишан ехээр яаража тэбдэжэ байhан янзагүй, зүгөөр үнеэдээ угаа аятай, оншо онолтойгоор haaна.

Олониитын дэбжэлтэдэ хабаадалсаhан, манай үе сагай эрилтые hайса ойлгоhон, эб эетэй эдэ hаалишад үнгэрэгшэ жэлэй туршада 200 гара мянган литр hү haагаад, жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ. Тэдэнэй Эхэ орондоо тушааhан сагаан эдеэе хэмжэхэ болоо haa, хэдэн арбаад цистернэ болохол! 1963 ондо тус фермынхид үнеэн бүриhөө 2600 литр hү haaха, абаhан туралнуудаа гарзагүй түлжүүлхэ, «ёлочко» түхэлэй түхеэрэлгэ ашаглаха гэhэн арюун hайхан зорилго урдаа табинхай.

2. ХУРЬГАДАЙ МААРАЛДААН ТАhАРНАГҮЙ...

ТЭРЭ СААНА Хёлго голой оошотоhон сахариг тохойнууд наранай туяада шэл мэтээр ялбайн харагдана. Тойроод бамбагар зузаан саhан хүнжэлдэ хушагдаhан тунга hайхан дайда.

— Эртэхэнhээ эхилжэ хорон жабар үлеэбэ. Хии бараан хүдэлжэ, харгы замыемнай хаажа магад,— гээд аянаймнай хани, Ноёхоной колхозой парткомой секретарь Намсарай Бадмаев хүнгэн машиныңгаа газ нэмүүлэн, шадал соонь табиба.

Дээдэ Дэбын гүнзэгы саhатай арьбан нюрууе арай шамай дабажа, баруун зүг барин ябаhaap, шэдхэ бүтүү ойн хаяада тулабабди. Эндэ түбхинэhэн арбаад айлай шэнээргэ, hаруул байшангуудhaa дабирхайтай түлеэнэй хара утаан бушхана. Нарhан тужын үбэртэ, арюун булагай захада hэльбэгдэн заhабарилагдаhан хото хорёонууд элихэн харагдаадхиба. Хониной байраhaa үргэлжэлүүлэн баригдаhан уужам хашаа соо сэл ногоон шэмэтэй үбhэнэй, hолоомоной ута сомоонууд жэрылдэнэ.

— Яагаа зохид байра гээшэб. Эзэдтэйнь уулзаа haa,—гэхэдэмнай, секретарь машинаа байлган сасуу:

— Мэнгэй нютаг ерээбди. Эндэ колхозой ажахын тоосоондо ороhон хонишод: Бадмаев Дондок, Эрдынеев Бальжин, Бадмаева Дулма гэгшэд ажаллана. Эдэ нүхэд үбэлэй хүйтэниие, шэнэ түл абалгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа юм,— гэбэ.

Удабашьегүй үндэршэг, шурбэhэлиг бэетэй, хүбэнтэй хубсаhа үмдэhэн, малгайнгаа хасабшануудые өөдэнь татажа уяhан хүдэр улаан шарайтай ахалагша хонишон Дондок Бадмаев гэгшэтэй танилсабабди. Тэрэмнай бодолгото болон байтараа:

— Хонид олоороо түрэжэ эхилээ. Үдэр, hүни илгадгүй ажаллаха халуун хаhа тулажа ерэбэ. Тэрэ, дуулана гүт, ээлжээ эхигүй маарал дахыень,—гэжэ дуугараад, хото хорёо тээшээ яаралтайхан гэшхэбэ.

Хашаа соо эдеэлжэ байhан, haяар хурьгалха эхэ хонидыень харахада, яашагүй тобир, хүсэ шадалаар hайн. Хэдэн арбаад хобоо кормушкануд соо шулуун дабhан, модоной шэлбүүhэн, үбhэн гэхэ мэтэ тэжээл байна. Үбhэ, hолоомошье яhала зөөгдэhэн, тухайлхада, түл абалгын хаhа соо хүрэхөөр. hайса шабагдаhан хотон соонь дулаан, хуурай хохир жэгдэхэнээр тараагдаhан, шииг нойтогүй. Энэ ехэ хотоной hаруул таhаг дотор hая хурьгалhан зуугаад шахуу хонид хурьгадтаяа амяарлагдан, тусхай таhалгануудт соо байжа үбhэ эдинэ. Бишыхан хөөрхэн хурьгад өөдэргэн, hэргэлэн юумэд маараралдана. Зарим тэбеэрhэн тэнжэhэниинь хаамагууд соогоо дэбхэрэлдэн, тангаршаан наадана.

Эдэнэй түргэнөөр тэбеэрхэ тэнжэхэ гээшэнь юрэдөө гайхалтай. Теэд ямаршье амитанда hайн үhа, тэжээл, зүб харууhалгын хүсэн юм байна. Үбэлэйнгөө хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлнэбди. Энэ аргаар харууhалхада, хурьгад эхэтэеэ суг байжа тобир болодог. Түрүүшын 5-6 хоног соо нарай хурьгад эхэтэеэ суг тусхай таhалгада байлгагдадаг. Эхынь хурьгаяа hайнаар абаhан хойно нарай хурьгадые 5-10, hүүл тээшээ гуша-дүшөөрнь илганабди,—гэжэ хонишон Дондок тайлбарилан ойлгуулна.— Хамтадаа манай отарада мянга гаран эхэ хонид харууhалагдадаг. Хониднай булта жэлэй түрүүшын кварталда хурьгалхаар үрэжүүлэгдэнхэй. Энэ хүдэлмэриие бидэнэр өөhэдөө хэhэн байнабди. Тиимэhээ хонидой hүбайрха ушар үзэгдэхэ ёhогүй. Хонин бүриhөө хурьган абтахал байха,— гээд тэрэ мэдүүлнэ.

Шэнэ жэлэй түрүүшын 2-3 hарын туршада Ноёхоной колхоз 12 мянган хурьгадые абахаар хараална. Теэд иимэ олон түл абаха, тэ[...]

Шэнэ жэлдэ

★ *Артелиинхид байгша ондо орооhото ургамалнуудай тарилгые 4200 гектарhaa 5900 га хүрэтэр үргэдхэжэ, тэрэ тоодо гансахан шэниисэ 1150 гектараар ехэ болгохоор хараална.*

★ *Тиигэжэ орооhо таряа хоёр дахин шахуу ехээр абаха, гүрэндөө 20 мянган центнер таряа худалдаха юм.*

★ *Энэ жэлдэ сагаан эдеэ—hүн далай улам дэлгэрүүлэн, бүхыдөө 10 мянган центнер hү haaха, мүн 4000 центнер мяха гүрэндөө худалдаха зорилго табигдана.*

1150 га шэниисэ нэмэжэ таригдаха

«Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байбал, машина техникэ hайса шудала» гэhэн түрэл партиингаа уряае Ноёхоной таряашад халуунаар дэмжэнэ.

Хүдөө ажахые техникээр хангаха гээшэ мүнөө үеын шухала зорилго болонхой. Шэбшээд үзэхэдэ, таряанай ургаса, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэ орёо оньhон машина зэмсэгүүдhээ, тэрэниие мэдэхэ хүнүүдhээл дулдыдаха байна.

Манай колхозой гэшүүд үнгэрэгшэ жэл арбай таряанай, шэмэтэ кукурузын баян ургаса хуряажа абаа. Зүгөөр таряа хуряалгын үедэ бэрхэшээл ушарhан юм. Машина зэмсэгүүд, илангаяа техникэ жолоодохо хүнүүд дуталдаhан байна. Манай колхоздо механизаторнууд үсөөн зандаа. Иимэ ушарhaа хабарай тарилгын, үбhэ ногоо, орооhо таряа хуряалгын үедэ олон комбайн, автомашина, тракторнууд хүсэд ашаглагдаагүй үлэшэhэн баримтанууд бии.

Саашадаа иимэ байдалые тэсэлтэй гү? Үгы даа. Энэ жэл Ноёхондо шэниисын тарилга 1150 гектараар үргэдхэгдэжэ, 1700 гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдэхэ юм. Тиихэдэ 900 гектар кукуруза, 350 гектар горох таригдаха, 10 гара мянган тонно силос дарагдаха, мүн электрын хүсөөр ябуулагдадаг түхеэрэлгэнүүдээр хонидоо хайшалха, үнеэдээ haaха болон бусад хэды ехэ ажал хэгдэхэ байнаб!

Манай колхозой гэшүүд, механизаторнууд машина зэмсэгүүдээ hайн шанартайгаар заhабарилха, эзэн ёhoop ашаглаха, техникэ улам hайнаар шудалха гэжэ оролдоно. 28 трактораймнай 20-ниинь заhабарилагданхай. 28 трактор, кукуруза тариха 6 сеялкэ, 11 комбайн, табан корпустой 16 плуг, 24 сеялкэ болон бусад зэр зэмсэгүүдые заhабарилжа гаргаха юм. Колхоздо гуша гаран тракторист, 12 комбайнернууд хүдэлнэ.

Механизаторнуудай техникэдээ заhабари хэжэ эхилhэн түрүүшынгээ үдэрhөө тусхай графигаар ажаллажа ороо. Тэдэнэр уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ, яhала эршэтэйгээр захалаа hэн. Тушаалта ажалдаа шударгыгаар хандаhан, магтаалда хүртэhэн механизаторнууд олошорно. Трактористнууд: Долгор-Еши Бадмаев, Молот Жамбалов, Владимир Васильев, электро-гагнууршан Геннадий Печерин, слесарь Иван Свиридов гэгшэд тэдэнэй тоодо ороно. Габшагайшуул халаанайнгаа даабариие 120—130 процент дүүргэжэ, шанарай түлөө шангаар тэмсэнэ.

Эндэ колхознигуудые механизаторнуудай мэргэжэлдэ hургаха гурбан кружок эмхидхэгдэнхэй. Хамтадаа 30 гаран хүн hурана. Дүй дүршэлөөр баян механизаторнууд, инженер болон агроном, зооветмэргэжэлтэд багшалжа байнхай. Механизаторай мэргэжэлдэ hурагшадай хэшээл 7 үдэр соо нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг.

Энэ шухала хэрэгтэ дутуу дундануудшье бии. Хэшээлдэ хэрэгтэй номуудай, харуулан hургаха зүйлэй үсөөн байhан дээрэhээ кружогуудай хүдэлмэри нилээд хойшолуулагдана. Орёо оньhон машинануудые, тэдээндэ хэрэгтэй зүйлнүүдые харуулhан зурагууд дутана. Тэдэниие абаха гэхэдэ, манай эндэ байхагүй. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй нютагуудтахи таhагууд, бусад организацинууд хүдөөгэй ажалшадые механизаторай мэргэжэлдэ hургаха кружогуудые хэрэгтэй юумэнүүдээр хангаха бээз гэжэ найдагдана.

Б-С. Дылыков,
колхозой МТМ-е даагша.

Уужамхан Ноёхондо атарлан бэлшээл хонин hүрэг...

Шэнэ барилганууд дээрэһээ

[Х]үдөө тосхонуудта барилга шэнэ аргаар эрхилхэ

худөө тосхонууд-
ар, хямдаар ба-
дустриальна ар-
мүнөө табигда-
жэ. Гол түлэб
гдаха гэр, малай
лаар хангахын,
гү аргаар эрхил-
жэлэй хабар
бсаргамал тү-
завод баригда-

н саг үнгэрөө-
жал бүтээгдээ.
шын алхам
дэмы хэлсэгдэ-
арилга эрхилхэ
дхэгдэһэн «Бу-
ын. тус заводые
урүүшээр элдэб
шиидхэгдэхэ
байгаа. Щуха-
э иишэнь асар-
хэхэ ажалтайнь
удэлмэришэдые
рлаха гэхэ мэтэ
эрэгтэй байба.
» трестын ба-
-дахи управле-
жа эхилһэн юм.
он дутагдалнууд,
бахын тула ехэ
гаргагдаа. Ба-
ачальнигаар то-
Петрович Кри-
зор соонь бари-
ишэдэй хүсэ
л хандуулһан
жэлэй туршада
энэ нүхэр баян
пуулда дамжуу-
схонуудтахи ба-
иальна арга хэ-
э эрмэлзэнэ.

ҮРЭ ДҮН

огай начальни-
дээрэнь, ханада
хууд дэлгээгдэн-
умэн үгы. Бага-
ж табиха, зура-
гдэһэн үндэршэг
хэдэн стулнууд.
аник, бухгалтер,
дирнууд, түмэр
өөлэгшэ, хэдэн
суглараад, элдэб
бшэн хэлсэнэ,
хэрэгээр Петро-
ерэһэн барил-
на Кулесникова
нгаха эрилтэ хэ-
товска барилгын
барилга-хабса-
мастераар ажал-
эришэд өөһэдын-
вловка тосхондо
нотеатр барижа
аадаг залуу мас-
мүн лэ шухала
Управленидээ
«Сельхозтехни-
цистернэ худал-
тосхондо хэды
териал эльгээхэ
ргыгаар асараг-
уудһаа буулгаха
удал эндэ шиид-

уудалаар тэдэнэй
жэ байһаниинь
с управлени Зэ-
эхи түмэр-бетон
о гадна, мүн
рилга хэжэ бай-
гранична, Ок-
Борьёогой, Хяаг-
эзуудта гэр бай-
байра, ороонной
гын мастерской-
баригдана. Хү-
барилгые хабсар-
зүйлнүүдээр хан-
ынхёэ эндэ бод-
Республика дотор-
промышленна
мүн городуудтахи
арилгые шухала
гадаг.

Мүнөө шэнэ заводой байшан бодхоогдожо дүүрэхэ дүтэлөө, котельнэнь баригдаа, худаг малтагдаа, водопровод татагдаа. Барилгашадай байха 2-2 байратай хоёр, 8 байратай нэгэ гэр баригдажа, һаяар иишээ зөөжэ орохонь.

Заводой барилга дээрэ ажалладаг комплексно бригада 18 хүнһөө бүридэнэ. Тэрэнэй түмэршэ дархашуул, шулуушад, хабсаргагшад энэ барилгые эхинһээнь эсэс хүрэтэр бүтээжэ байна. Эдэнэй гараар баригдаһан котельнэ ашаглалгада тушаагдаад, конторын байшангые, баригдажа дүүрэхэ болоһон байрын гэрнүүдые халуун уураар дулаасуулна. Комплексно бригадые даагша Владимир Михайлович Лисовский барилгашадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Тиигэһэнэй ашаар тэдэнэр даабаря һара бүхэндэ 130—150 процент дүүргэнэ. Барилгашанай хэдэн мэргэжэл шудалһан, үнэн сэхээр ажалладаг хүнүүд эндэ олон. Тэдэнэй дундаһаа Виктор Артемьев, Виктор Альхов, Алексей Корнев, Леонид Усов гэгшэдые нэн түрүүн нэрлэмээр.

Виктор Михайлович Сава мүн лэ дүй дүршэлтэй бригадир. Тэрэнэй даадаг барилгашадай комплексно бригада байрын гэрнүүдые барижа, хараалагдаһан болзор соонь ашаглалгада тушаахые оролдоно. Нүхэр Ягловай даадаг сантехнигүүдэй бригада уураар дулаасуулагдаха түхеэрэлгэ гэхэ мэтые һайн шанартайгаар тодхожо байнхай.

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР АЖАЛЛАХА

Мүнөө баригдажа байгаа заводые һайнаар ашаглаха, совхозуудай барилгые индустриальнаар эрхилхэ арга боломжо, таарамжатай эрхэ байдал эндэ дүүрэн бии. Зэдэ станци шадархи газар дайда байгаалиин талаар таатай, һайн шанартай хайр шулуугаар элбэг юм. Энэнь тус заводой хэрэглэхэ эгээл шухала зүйл болоно. Тусхай машинын хүсөөр бутаргагдаһан хайр цементтэй холигдон буйлуулагдажа, түмэр-бетон зүйлнүүд болгогдон гаргагдаха, гэр байрын томо панельнүүдые, бүхэли хана, тулгануудые хабсаргалгада хэрэглэгдэхэ. Энэмнай республика дотороо гадна, мүн Красноярск город хүрэтэр абаашагдаха юм.

Нүхэр Лисовскиин хүтэлбэрилдэг бригада заводой байшан бодхоохын хажуугаар түмэр хабсаргагшадай мэргэжэлдэ һурана. Тэдэнэр завод барижа дүүргэһэнэй һүүлээр эндээ ажаллажа, хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргаха юм. Мүнөө тэдэнэй олонхинь ерээдүй сагта заводой хэхэ ажалтай танилсажа, эндэ абтажа байһан техникэ, машина шудалжа эхилэнхэй. Эдэнэр заводойнгоо досоохиие бүтээхэтэеэ хамта хэрэгтэй түхеэрэлгэ, машинануудые эндэ хабсарган табиха юм. Түмэр-бетон хатааха тусхай хэдэн машина, эдэ зүйлнүүдые иишэ тиишэнь зөөхэ 5 тоннын кран, виброплатформо гэхэ мэтэ түхеэрэлгэ абтаад байна.

Жэл соо 12 мянган кубометр хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргаха шадалтай тус заводой түрүүшын ээлжээн июнь соо ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаһхай.

Заатагүй шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудай нэгэн—вулканическа шлак гү, али туф тухай асуудал болоно. Туф гээшэ хямда сэнтэй, шанар һайнтай барилгын хүнгэхэн материал юм. Тэрэниие 200 гаран километр газарһаа—Закаменск городһоо асарха ушартай байбашье, түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээн гаргалгада амжалтатай һайнаар хэрэглэжэ боломоор, хэдышье ехээр асаржа байхаар гээшэ. Юуб гэхэдэ, Зэдэ станциһаа үдэр бүхэндэ ашаанай хэдэн олон автомашинанууд Закаменск ошохоо гарадаг, тэндэһээ хооһоор бусадаг байна. Тус станци хүрэтэр түмэр харгыгаар асарагдаһан элдэб хэрэгсэлнүүд, эдеэ хоолой зүйлнүүд Зэдын вольфрам-молибденэй комбинатда абаашагдана. Гадна Буркоопсоюзай район хоорондын баазаһаа хэдэн машина Закаменск ошодог. Гэбэшье эдэ машинануудые бусалгандань хэрэглэн, туф асарха асуудал удаан саг соо шиидхэгдээгүй байһаар. Зэдын комбинадай, 4-дэхи автотранспортна конторын хүтэлбэрилэгшэд шлак зөөхын тула ехэ түлөөһэ эридэг, тиигээд автомашинануудаа хооһоор ябуулбал дээрэ гэжэ тоолодог хэбэртэй. Харбаа хүнгэдхэгдэһэн тарифаар түлөөһэ абажа, хабсаргамал түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээн гаргалгада хэрэглэгдэхэ шлак зөөдэг һаань, ниитын хэрэгтэ аша туһатай байха һэн. Байгаалиин баялигуудые арад зоной аша туһада хэрэглэхэ, бүхы юумэ гаргаша багатайгаар бүтээхэ зорилгын табигдаад байхада, энэ асуудал шиидхэхэ тон шухала гэжэ һанагдана. Һая эмхидхэгдэһэн Сэлэнгын промышленно-үйлэдбэриин зоныи хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудал шиидхэлгэдэ һаналаа табиха бээз гэжэ найдахаар.

Барилгашадай һанаагаа зободог үшөө нэгэ асуудал юуб гэхэдэ, үхибүүдэй ясли, саадай барилга болоно. Энэ заводто ажаллахаар түбхинэхэ хүсэлтэй олон хүдэлмэришэд саад, яслиин үгы дээрэһээ, үхибүүдээ байлгаха газар оложо ядана. Теэд үхибүүдэй эдэ эмхи зургаануудые бариха мүнгэн табигданагүй. Хэрбээ мүнгэ зөөриин һомологдоод, барилга хэхэ материалай үгтөөд байгаа һаань, сүлөөтэй сагтаа өөһэдынгөөшье гараар бүтээжэ шадаха һэмди гэжэ барилгашад мэдүүлнэ.

Худөө тосхондохи барилгые хямдаар, һайн шанартайгаар, түргэнөөр бүтээхын тула барилгын индустриальна бааза байгуулжа байһан хүдэлмэришэд зарим тэды бэрхэшээлнүүдые зайсуулан, бүри һайнаар ажаллахань дамжаггүй.

С. Бардамова.

Аркадий Петрович Медведев 16 жэлэй туршада Улаан-Үдын мелькомбинадта ажаллана. Нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоһон энэ нүхэр хэдэн мэргэжэл шудаланхай. Түхеэрэлгэ заһабарилха слесарь, тээрмэдэ ажаллаха мэргэжэл һайнаар шудалһан, бригадираар ябаһан. Мүнөө нүхэр Медведевтэ комбинадай эгээл харюусалгатай—талха татаха отделениин «Б» тээрмэдэ ажаллаха хүдэлмэришэнэй уялга даалгагданхай. Тэрэнэй ажалладаг бригада социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Зураг дээрэ: А. П. Медведев.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Буряадаймнай нуур сөөрэмүүдтэ

Манай республикын нуур сөөрэмүүдтэ ондатра хэдэн зуу, мянгаараа үдэдэг. Ангуушад жэл бүхэндэ тэрэ ан олоор барина. Илангаяа Баргажанай, Яруунын, Баунтын, Прибайкалиин, Хориин болон бусад аймагуудта ондатра элбэг.

Мүнөө жэл Буряадаймнай ангуушад 225 мянга шахуу ондатрай арһа бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаад байха юм. Баргажанай ангуушад ондатрай арһа тушааха жэлэйнгээ түсэб 112 процент дүүргэбэ. Яруунын ангуушад жэлэйнгээ түсэб 492 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн Баунтын, Сэлэнгын бусад аймагуудай ангуушад амжалтатай бусаа.

Д. Колмаков.

Мүнөөнэй эрилтын ёһоор

Партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгаха эрилтэ промышленна предприятинуудай урда табигданхай. Улаан-Үдын паровозо-вагонно заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Пленумэй шиидхэбэриие шудалжа, ажалаа һайжаруулха, шэнэ технологи үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ талаар юу хэхэ тухайгаа тодорхойлбо.

Заводой главна технологой таһагай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриингөө доторой арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудалаар һаяхан тусхай семинар үнгэргөө, бии байһан дутагдалаа элирүүлэн усадхаха талаар хэмжээ ябуулга хараалһан байна.

Вагонно бюрогой технологууд вагонуудые заһабарилха технологическа процессүүдэй хэр наринаар сахигдадаг байһые саг соонь шалганагүй, дутагдалнуудынь усадхагдаагүй байна. Үшар иимэһээ вагонуудай зарим деталиие муу шанартайгаар заһабарилха ушар үшөө дайралдаһаар. Семинарта хабаадагшад тус бюрогой технологууд К. З. Занчеев, Е. И. Кузьмина гэгшэдтэ энэ дутагдалые зайсуулха тухай эрилтэ табиһан байна.

Арад зоной хэрэглэмжые хангаха зорилгоор заводто утюгууд хэгдэжэ эхилһэн юм. Харин шэнэ продукци бүтээн гаргахын тула үйлэдбэреэ һайнаар бэлэдхээгүй дээрэһээ детальнуудынь муугаар бэлэдхэгдэжэ, материал үлүү ехээр гаргашалагдана гэжэ элирүүлэгдээ. Электромашинна цехтэ ашаглагдаха тусхай станок удаан саг соо хүдэлгэгдэнэгүй, миин байлгагдана. Цехэй главна конструктор, инструментальна цехэй хүтэлбэрилэгшэд тэрэ станок хүдэлгэхэ гэжэ огто оролдоногүй. Тэрэниие ашаглабал хабсаргагшадай ажал оньһожоруулагдаха, бүтээсэнь ехээр дээшэлүүлэгдэхэ байгаа.

Заводой главна технологой таһагай хүдэлмэрилэгшэд бии байһан дутагдалнуудаа элирүүлхэ зуураа, тэдэниие ойрын сагта усадхаха, үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан шухала хэмжээ ябуулга хараалһан байна.

А. Щеглаков.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ҺУНГАГШАДАЙНГАА ЗАХЯА ДҮҮРГЭН...

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байгаа үедэ нютагай соведүүдэй үүргэ улам дээшэлнэ.

Манай Аха нютаг республикын түб хотоһоо эгээл холо оршодог, тэндэ ажаһуугшад мал ажал, агнуури эрхилдэг. Тиигэбэшье, хүдөө ажахын продукци абалгаар, ангай үнэтэ арһа бэлдэлгээр социалис уялгаяа жэлһээ жэлдэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Баһа хажуугаарнь барилгын хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдана. Эндэ сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, депутадуудай үүргэ яһала харагдана.

Би аймагай соведэй депутат болгогдон һунгагдаһан сагһаа хойшо шэнэ барилга үргэнөөр эмхидхэхэ тушаа гол анхаралаа хандуулһан байнаб. Өөрөө барилгын бригадые даагша байһан тула харюусалгамни бүришье ехэ байгаа юм. Орлик тосхониие болбосон түхэлтэй болгохын тула хаана ямар барилганууд хэгдэхэ ёһотойб гэжэ анха түрүүн бодомжолон түсэблөөд, бригадынгаа гэшүүдтэй хамта гэр байрын шэнэ проектнүүдые зохёоһон, тиигээд лэ барилгаяа тусхай графигай ёһоор хэжэ эхилээ һэмди. Барилгашадшье ямар хүдэлмэри хэды саг соо хэхэ ёһотой байһанаа наринаар тодорхойлоо һэн.

Барилгада орохо бүхы модо шулуугаа урид ой соонь бэлдэжэ, мори сараар анха зөөгшэ һэмди. Харин мүнөө машина, трактортай болоһон туладаа энэ хүдэлмэри һаадгүй түргэнөөр бүтээнэ. Тэрээнтэй нэгэн хамта барилгашье урагшатайгаар бодхоогдоно. Оройдоол хоёр, гурбан жэлэй турша дотор 2—2, 4—4 айлнуудай байха арба гаран гэрнүүд баригдаа. Хубидаа гэр баригшадташье али болохо аргаараа туһалнабди. Маанадай бариһан гэрнүүд магтуулнашье. Энэмнай барилгашадай хүдэлмэриин эгээл үндэр сэгнэлтэ болоно ха юм даа. Мүнөө гэр байраар дутажа, мэдүүлгэ гомдол барихашье баримтанууд тон үсөөрөө. Һэд байрын гэрнүүдһээ гадна, һургуулиин интернат, хүүгэдэй саад, ясли, магазинуудые барижа үгөөбди. Эгээн мүнөө үедэ тусхай проектын ёһоор шэнэ бани бодхоожо дүүргүүтэй байнабди. Манай дархашуул сооһоо С. Осоров, А. Арсаланов, Л. Дунцаев, С. Монголов гэгшэд илангаяа үндэр бүтээсэтэйгээр ажалладаг. Бригадынхиднай бултааран эбтэй эетэйнүүд. Тиихэдээ ажал хүдэлмэришье ехэ урагшатай байдаг ха юм.

Депутат болгожо һунгаһан этигэл найдабариинетнай харюулхын тула улам һайнаар ажаллахаб гэжэ һунгагшадтаа нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн, мэдүүлһэн байхаб. Тиин ажаһуудалай асуудалаар һунгагшадайнгаа захяа дурадхалнуудые ямараар дүүргэжэ байһан тухайдаа сесси бүхэн дээрэ мэдээсэжэ байдагби.

Гэбэшье ажал хүдэлмэримнай тон тордиһогүй һайнаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй. Айл бүхэниие электрын гэрэлтэй болгохо эрилтэ табигдаа һэн. Тиихэдэ энэ үнгэрөөшэ хабар хэдэн зуугаад столбнуудые бэлдэжэ, зөөжэ үгэһэн байгаабди. Теэд мүнөө хүрэтэр бүхы айлнууд электрын гэрэлтэй боложо шадаагүй. Юундэб гэхэдэ, электромонтажнигууд аргагүй һулаар хүдэлнэ. Гадна һургуулиин шэнэ мастерскойе үнгэрөөшэ жэлдэ ашаглалгада оруулха тухай сесси дээрэшье ехэ хөөрэлдөөн гараа юм. Баһа шэнэ клуб баригдажа эхилһэн аад, хахадтаа хүрөөд хаягдашоо. Дурсагдаһан хоёр обьектнүүд мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээгүй. Тосхоноймнай библиотекэ баһал уйтан гэр соо байдаг. Магазинууд үсөөдэнэ. Нэгэшье автолавка үгы.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа бусад депутадууднай оройдоошье анхаралаа табидаггүй. Депутадаа мартажархиһан һунгагшад гү, али һунгагшадтайгаа уулзахаяа болишоһон депутадууд бии байха юм. Жэшээлхэдэ, Орлигой сомоной депутадууд нүхэд Б. Б. Никифоров, П. Д. Марзаев, аймагай Соведэй депутадууд Г. М. Базаров, Ш. У. Аюшеев гэгшэд һунгагшадтайгаа нэгэтэшье уулзаагүй, хөөрэлдөөгүй. Тиимэ болохолоороо этигэл найдабарииень хүсэдөөр бэелүүлээгүй болоно бшуу. Орлигой сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Б. Никифоров эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулхын орондо агнуури намнаад лэ, хубиингаа хэрэг сахяад лэ ябадаг заншалтай. Олониитын аша туһада үльгэр жэшээ харуулан оролдожо ябахын орондо иигэжэ ябахадань һунгагшадтаньшье эшхэбтэр байна. Даалгабарита уялгадаа иимэ ёһо тэдысэ, албан хойрогоор хандаха болоо һаа, ямар үрэ гаралтайб? Ажахыгаа бэхижүүлхэ, соёл культураяа хүгжөөхэ хүдэлмэри өөрөө зүн дагаан бүтэхэгүй ха юм. Мүнөө үйлэдбэриин шэнэ управленинүүдэй тогтоод байхада, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай болон һунгамалнуудай урда бүришье ехэ зорилгонууд табигдана ха юм.

Даалгабарита ажалдаа үльгэр жэшээ харуулха, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие харюулха гээшэ депутат бүхэнэй арюун уялга бшуу.

Д. ГОМБОЕВ,
Ахын коммунальна ажахын барилгын бригадые даагша, аймсоведэй депутат.

АРБАДАХИ ЖЭЛЭЭ АГИТАТОРААР ХҮДЭЛНЭБ

Би арадай багшаар хорин зургаадахи жэлээ ажаллажа байнаб. Коммунис парти намайе хүмүүжүүлһэн, эрдэмтэй болохо арга олгоһон юм.

КПСС-эй түүхэтэ XXII съезд, партиин ЦК-гай Пленумүүд манай ажалшан арадай, тэрэ тоодо багшанарай урма зоригые бадараажа, улам ехэ эршэ хүсэ нэмээбэ. Мүнөө совет хүн бүхэн өөрынгөө ухаан бодол, хүсэ шадалые Эхэ оронойнгоо саашадаа һалбаран хүгжэхэ арюун хэрэгтэ зорюулна. Энэ эрмэлзэл хүниие һайн һайхан ябадалда зоригжуулхаһаа гадна, эрхим дээдэ абьяастай болгоно бшуу. Коммунизмын үе сагай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ шухала хэрэг манай ороной багшанарта даалгагданхай.

Багша хүн ном зааха хэрэгые гүйсэд мэдэхэеэ гадна, залуушуулые коммунис ёһо заншалтай, эрхим дээдэ мэдэрэлтэй болгон хүмүүжүүлхэ уялгатай. Багша гээшэ һургуулидахи хэшээлнүүдээр ажалаа хизаарлангүй, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэй, партиин тогтоол, шиидхэбэринүүдые арад зондо тайлбарилан ойлгуулжа үгэхэ эсэшэгүй лектор, эрхим агитатор байха зэргэтэй.

Би арбадахи жэлээ агитаторай уялга дүүргэнэб. Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд болон СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи зарлалай хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдые колхозник нүхэдтөө тайлбарилан ойлгуулха гэжэ оролдоноб, саашадаа хөөрэлдөө, лекцинүүдые колхозой түб тосхонһоо гадна, холын малшадай дунда хэжэ байха хүсэлтэйб.

Колхознай һү, мяха, ороо һо таряа, үндэгэ гүрэндэ худалдаха үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Буряад ороной түрүү колхозуудай тоодо ороо. Энэнь бидэ багшанарай сэдьхэл зүрхые баяр баясхалангаар халяаба.

А. БУДАЕВА,
Ноёхоной 8 жэлэй һургуулиин багша, агитатор.

Үхибүүд бултаараа һурана

Захааминай аймагай Санагын интернат-һургуулида 459 үхибүүд һурадаг.

«Байгал», «Дружба» болон «Коммунизм» колхозууд тус интернат-һургуулиие эдеэ хоолоор, һуралсалай элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангадаг. Үхибүүд өөһэдөө һургуулиингаа шала аршадаг, угаадаг ба эдеэ хоолоо бэлдэлсэдэг юм.

Һурагшадай һуралсал муу бэшэ. Түрүүшынгээ хахад жэлдэ үхибүүдэймнай 83 процент һайнаар һураа.

Багшанар Цыренов Б. Б. (8-дахи «А» классай хүтэлбэрилэгшэ), Балдакшинова Е. Е. болон Шойдоков Б. Ш. гэгшэдтэ заалгаһан һурагшад илангаяа шалгараа. Гол амжалта юуб гэхэдэ, наһа бэээ гүйсэһэн бүхы үхибүүд дурсагдаһан һургуулиһаа гадуур үлөөгүй.

С. Тармаев,
һургуулиин директор.

[...]Э РЕВОЛЮЦИОНЕРЭЙ НАМТАРҺАА

([И.] В. Бабушкинай түрэһөөр 90 жэлэйнь ойдо)

[...]ч Бабушкин —
[...] дарлалтын гэн-
[...] түлөө тэмсэһэн
[...]онернүүдэй нэгэн,
[...]и болон туһалаг-

[...]н хадаа,—гээд
[...] һэн,—революци-
[...] хүдэлмэришэдэй
[...]ска парти бай-
[...]рүү хүдэлмэришэ-
[...]. Имагтал тэдэ
[...] ябуулгын ашаар,
[...]эмжэлгын ашаар
[...]риин болон де-
[...]дэрнүүдтэ проле-
[...]рисаа тогтооһон...
[...]гта бии болож
[...]н, том 16, нюур

[...] Бабушкин 1873
[...]а Вологодско гу-
[...] гэжэ тосхондо
[...] нэрэмжэтэ тос-
[...]нэй бүлэдэ тү-

[...]ага балшар на-
[...]илээ һэн. Арба-
[...]э, наймаанай
[...]лаха хүн боло-
[...]гүй зарагдажа,
[...] туйлай ехээр
[...]йгаа.
[...]ида ябаха арга-
[...]г бэшэгтэ өөрөө
[...] Кронштадга-
[...]ойдо һурагшаар
[...]жар һуралсалаа
[...] Семянниковско,

мүнөөнэй Ленинэй нэрэмжэтэ заводто слесареэр ажаллажа эхилээ һэн. Тэндэ ажаллажа байхадаа Иван Васильевич революционно үзэлтэй, түрүү хүдэлмэришэдтэй танилсажа, нюуса хоригдомол листовко болон брошюрануудые уншажа эхилээ бэлэй. Эрдэм һураха түрибэлгүй ехэ хүсэлтэй хүн байһан туладаа Иван Васильевич уданшьегүй воскреснэ үдэшын һургуулида орожо һурана. Н. К. Крупская болон бусад революционно социал-демокрадууд тэрэ һургуулида ном заадаг, хүдэлмэришэд-шабинараа һэмээхэнээр Марксын һургаалтай танилсуулдаг байгаа.

1893 ондо Бабушкин В. И. Ленинтэй нюураараа золгожо, танилсаһан юм. Тэрэ уулзаһанайнгаа һүүлээр Бабушкин хадаа В. И. Ленинэй хүтэлбэрилдэг марксистска кружогто һуралсажа эхилээ һэн.

Воскреснэ һургуулида, марксистска кружогто һуралсажа байхадаа Бабушкин марксистска һургаалай талаар горитой болбосоронги, мэргэжэлтэй пропагандист, эмхидхэгшэ болоо һэн. 1895 ондо Ленинэй байгуулһан «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» марксистска кружогуудые нэгэдүүлэн, тэдэниие хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй холбожо, стачкануудые хүтэлдэг, листовконуудые барлан гаргадаг, хүдэлмэришэдэй революционно хүдэлөөе ударидадаг бэлэй.

В. И. Ленинэй болон «Тэмсэлэй союзай» бусад эдэбхитэй ажал ябуулагшадай тушаагдаһан тухай И. В. Бабушкин «Танай хүдэлмэришэ нүхэр» гэһэн гар табилсатай листовко зохёон бэшэжэ, заводуудаар тараагаа бэлэй. Тэрэ листовко дотороо социализмын түлөө тэмсэлэй лозунг тунхаглаһан, социалистнууд лэ хүдэлмэришэн ангиин эгээл эрхим нүхэдынь гээшэ гэжэ харуулһан байгаа.

«Тэмсэлэй союзай» хэрэгээр 1896 оной январьда арестовалагдаа һэн. Ганса хүнэй камерада 13 һарын турша соо хаалтада байһанайнгаа һүүлээр Екатеринославта (мүнөөнэй Днепропетровск) полициин хинамжа доро байхаар сүлэгдөө һэн. Тэндэ байхадаа Бабушкин тэрэ нютагай революционернүүдтэй барисаа тогтоожо, 1897 ондо «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө союз» эмхидхэһэн юм.

Гурбан жэлэй турша соо нюуса ажал ябуулха зуураа Иван Васильевич Екатеринославай хүдэлмэришэдые политическэ талаар гэгээрүүлхэ ехэ юумэ хэжэ шадаа һэн. 1889 ондо Екатеринославта хүдэлмэришэдэй 25 кружогууд ажаллажа байгаа. Бабушкин уряа лозунгнуудые хэблэн гаргалгада анхаралаа ехээр хандуулдаг байһан юм. Тэрэнэй оролдожо бэлдэһэн «Южный рабочий» гэжэ газетын түрүүшын номер 1900 оной январьда гараа һэн.

Сибириин сүлэлгэһөө В. И. Ленинэй бусажа ерэхэдэнь, Бабушкин дахинаа агууехэ вождьтой нягта барисаагаа һэргээжэ, хилын саана «Искра» гэжэ марксистска газетэ гаргахаяа бэлэдхэхэдэнь Ленинда тон эдэбхитэйгээр туһалаа. В. И. Ленин хадаа «Искрын» агент болгожо, Бабушкиниие бүд нэхэлгын томо районууд—Иваново-Вознесенск, Орехово-Зуево эльгээһэн байгаа. Иван Васильевич тиишэ ошоод, тэндэхи партийна эмхинүүдые бэхилнэ, «Искрада» олон тоото бэшэгүүдые бэшэнэ, эмхидхэнэ, хүдэлмэришэн зонтой газетын барисаае бэхижүүлнэ. Бабушкинай тэрэ ажалые Ленин үндэрөөр сэгнэдэг, магтадаг байгаа.

1901 оной һүүлээр Бабушкин арестовалагдажа, Александровск городто сүлэгдэһэн байбашье, тэндэхи түрмэһөө тэрьелээ һэн.

Иван Васильевич хилэ дабажа, Лондон хүрэжэ В. И. Ленинтэй уулзаа бэлэй. Уданшьегүй В. И. Ленинэй даалгабаряар «Искрын» агент боложо, «Новицкая» гэһэн нюуса нэрэтэйгээр Бабушкин Петербург ерэбэ.

1903 оной январьда Бабушкин дахинаа арестовалагдана. Түрмэдэ һуужа байхадаа РСДРП-гэй хоёрдохи съезд болоһон тухай, партиие большевигүүд, меньшевигүүд болон хубааһан арсалдаануудай тэрэ съезд дээрэ гараһан тухай дуулаад, Бабушкин «шанга искровецүүдэй» — ленинецүүдэй, большевигүүдэй талада эрид шангаар жагсана. Тэрэ оной августда хаанай «үндэр зарлигаар» Бабушкин Верхоянскда сүлэгдэхэ болоо һэн.

1905 оной буржуазно-демократическа революциин боложо байха үеэр И. В. Бабушкин Верхоянскын сүлэлгэһөө табигдажа, Эрхүүдэ байхаар ерэбэ. Революционно хүдэлөөн тэндэ эдэбхитэй ябажа байгаа. Иван Васильевич РСДРП-гэй Эрхүүгэй комитедтэ орожо, зэбсэгтэ восстани бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүдэлмэришэд ниитэ тэмсэлдэ бодохоор бэлэн болоһон байгаа. Гэбэшье буу зэбсэгээр дутажа байһан юм. РСДРП-гэй Эрхүүгэй комитет буу зэбсэг асархыень И. В. Бабушкиниие Шэтэ эльгээгээ һэн. Ехээршье ядаржа Шэтэ хүрөө бэлэй. Энэ город тэрэ үедэ Сибирьтэхи революционно хүдэлөөнэй центр байһан юм.

И. В. Бабушкинай Шэтэ хүрэжэ ошоходонь революционно хүдэлөөн Баруун, Зүүн Сибирьтэ — хаа хаанагүй дэлгэрээд, большевигүүдэй ударидалга доро ябажа байгаа. Профессиональна революционернүүд В. К. Курнатовский болон А. А. Костюшко гэгшэдэй сүлэлгэһөө бусажа ерэхэдэнь, Шэтэдэ революционно хүдэлөөн илангаяа эршэмтэйгээр дэлгэрээ һэн. И. В. Бабушкин РСДРП-гэй Шэтын комитедтэ орожо, тэрэнэй даалгабаряар ойлгуулламжын, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри илангаяа түмэр замайхидай дунда ябуулна.

Бабушкин, Курнатовский, Костюшко түрүүтэн Шэтын комитедэй хүтэлбэри доро түмэр замшад хадаа фронт ошожо ябаһан эшелонуудһаа буу һомотой вагонуудые һалгаажа орхидог байгаа. Декабриин тэн багаар элдэб янзын буу зэбсэгтэй дүшөөд вагон хүдэлмэришэдэй гарта, мэдэлдэ орошоһон байба. Декабриин 22-то Шэтын хүдэлмэришэд почто, телеграфые гартаа оруулаа һэн.

Москвагай восстаниин дарагдаһан тухай үгэ хүүрэй тараһаншье мүртэнь Шэтын хүдэлмэришэд хаанта хархис засагта эсэргүү зэбсэгтэ байлдаанда бэлдэһээр байгаа. Хаанай правительство Москвагай восстаниие даражархёод, добтолгоёо дам саашань үргэлжэлүүлбэ. Хаанай зарлигаар баруун тээһээ генерал Миллер-Закомельский гэгшын, зүүн тээһээ—генерал Ренненкамф гэгшын хэһээлтын экспедицинүүд Шэтэ шэглүүлэн хаягдажа, тэндэхи солдадуудай болон хүдэлмэришэдэй восстаниие хэрзэгы шэрүүнээр дараһан байгаа.

Шэтын комитет городые аршалха, хамгаалха хэмжээнүүдые абаһан юм. Комитедэй тогтоолоор Костюшко Шэтэдээ үлэжэ, Ренненкамфда эсэргүү тэмсэл эмхидхэхэ уялгатай байгаа. Харин Бабушкин Курнатовский хоёр Миллер-Закомельскиин отрядта эсэргүү байлдаа Эрхүүдэ гү, али Черемховой нүүрһэнэй уурхайда эмхидхэхэ болоо һэн. И. В. Бабушкин хоёр вагон буу зэбсэг абаад, үсөөхэн нүхэдтэй январиин һүүлээр Эрхүү ошохоёо гараа бэлэй. Теэд зориһон газартаа хүрэжэ шадаагүй һэн. Слюдянка станци дээрэ Миллер-Закомельскиин алууршадай гарта орошоо һэн.

Арадай баатар И. В. Бабушкиниие табан нүхэдтэйнь хамта Мысовая станци (тэрэнь мүнөө Бабушкинай нэрэтэй болонхой) дээрэ хаанай алууршад январиин 31-нэй һүни буудажа алаа һэн. Пролетарска революциин илахын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэгшэ, ленинец Иван Васильевич Бабушкин тиигэжэ наһа бараһан юм.

В. И. Ленин Бабушкинай буудуулаһан тухай оройдоол 1910 ондо мэдэһэн байгаа. Тэрэнэй дурасхаал тухай шаналан иигэжэ бэшээ һэн:

«...Бабушкин хадаа хаанай алууршын зэрлиг аашын үйлэдэ дайрагдажа хосороо. Буудуулхаяа байхадаа бүхы наһанаймни хэрэг хосорхогүй, тэрэ хэрэгыемни мянга, түмэ, сая хүн хэхэ, үргэлжэлүүлхэ, тэрэ хэрэгэймни түлөө бэшэшье хүдэлмэришэ нүхэдни ами бэеэ үгэхэ, илалта туйлалтаараа тэдэнэр тэмсэхэ юм гэжэ Бабушкин мэдэжэ, найдажа байһан юм».

Ленинэй уридшалан хэлээшын ёһоор, И. В. Бабушкинай болон бусад революционернүүдэй ами бэеэ үгэһэн хэрэг мүнөө илан мандаад байнал.

Большевигүүдэй сэсэн мэргэн партиин ударидалгаар Россиин хүдэлмэришэн анги ажалша таряашадтай холбоо тогтоон, хаанта болон буржуазна засаг түрые унагаагаад, Совет засаг тогтоогоод, социалис общество байгуулаа. Мүнөө үедэ Советскэ Союзай ажалшад коммунис партиингаа хүтэлбэри доро орон дотороо коммунизм амжалтатайгаар байгуулжа байнхай.

Д. ЛОБСАНОВ.

ТАРЯАШАН—УРАН ЗОХЕОЛШЫН ЗАМ

Орловско уран зохёолшодой музей соо Иван Вольнов тухай шэнэ юумэнүүд бии болобо

Урдань Орловско губернидэ ородог байһан Богородицкое тосхондо түрэһэн Иван Вольнов (Иван Вольный) тухай һонин материалнууд уран зохёолшодой музейдэ оробо. Наһа бараһан уран зохёолшын һамган зүрхэ сэдьхэл худэлгэмэ түүхэтэй «Уулзалга» гэжэ тэрэнэй повестиин сагаалагдаһан автографые тус музейдэ үгэһэн байна.

1919 оной намар Иван Вольнов Кремль дуудагдажа, тэндэ Владимир Ильич Ленинтэй уулзаһан байгаа. Ленин Иван Вольновтой хани нүхэрэй ёһоор уулзажа, тэрэнэй творческо түсэбөөрнь һонирхожо, Росси соогуур ябажа, арадай ажабайдал шэнжэлхэ гэһэн уран зохёолшын хүсэлые һайшааһан юм гэжэ Владимир Бонч-Бруевич (Владимир Ильичэй секретарь) хөөрэһэн байгаа юм.

Иван Вольнов Москва ошохынгоо урда тээ ажабайдалай ехэхэн бэрхэшээлдэ орожо гараһан байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, Вольнов эсернүүдэй (социалистнууд-революционернүүдэй) партида хабаатай байдаг бэлэй. Тэрэ үедэ тус парти контрреволюционно тала баридаг болоһоноо элитэ мэдүүлдэг боложо, Совет засагта элитээр эсэргүүсэдэг болоһон байгаа. Вольнов арестовалагдажа, Орловско централда хаагдаһан байгаа юм.

Энэ үедэ Ленинэй телеграмма Орел ерээ һэн: «Орел, гүйсэдкомой түрүүлэгшэдэ, копинь — ЧК-гай түрүүлэгшэдэ. Уран зохёолшо Иван Вольнындо нэгэжүүл хэхэ үедэ абтаһан бүхы гар бэшэлгэнүүдые энэ дарыдаа Москва Кремль Совнарком эльгээгты. Тэдэниинь бүтэн бүрин байлгаха—танай өөһэдын уялга. Дүүргэһэн тухайгаа телеграфировалагты. Совнаркомой түрүүлэгшэ Ленин 1919 оной октябриин 22, 16 час 30 минута».

1923 онһоо 1926 он хүрэтэрхи турша соо уран зохёолшо «Уулзалга» гэһэн повесть дээрээ нэтэрүүгээр хүдэлһэн байгаа. Уран зохёолшо Москвада, поезднууд соогуур, Куракино гэжэ орловско тосхондо тэрэнээ бэшээ һэн. Энэ зохёолынь 1927 ондо хүсэдөөр хэблэгдэн гараа һэн.

«Манай шүүмжэлэл энэ үнэн сэхэ ба ехэ жэгшүүритэ повестьдо ёһотой анхаралаа хандуулаагүй, теэд тэрэнь граждан дайнай гайхамшагта документнүүдэй нэгэниинь болоно», — гэжэ түрүүшын редактор ба Вольновой хани нүхэр Алексей Максимович Горький хожомынь бэшээ һэн.

«Уулзалга» гэжэ повестьтой хамта хорёод онуудта бэшэгдэһэн уран зохёолшын «Һайндэртэ ерэһэн баабай», «Очаковец», «Ольга Михалюк» болон бусад рассказуудай гар бэшэлгэнүүд музейдэ оролсобо. Уран зохёолшодо зорюулагдаһан таһагта орловщинодо түрүүшын колхоз эмхидхэһэн Иван Вольновой ажал ябуулгые харуулһан материалнууд баһа бии болохо юм.

Энэ таһагта Москвада хэблэгдэн гараһан Вольновой зохёолнууд, тэрэ тоодо «Минии ажабайдалай үдэрнүүд тухай повесть» гэһэн суута зохёолынь табигдаха юм. Энэ номой эхиндэ Горькиин бэшэһэн оролто очерк толилогдонхой. Алексей Максимович хадаа энэ очерк соогоо социалис обществын үнэн зүб байһые ойлгохо хүрэтэрөө бэрхэшээлтэ замаар ябажа гараһан бэлигтэй ба онсо өөрэ маягтайгаар бэшэдэг таряашан—уран зохёолшын образые тон һайнаар харуулһан байха юм.

А. М. Горькиин һамган Екатерина Пешковагай Орел эльгээһэн, хаанашье хэблэгдээгүй бэшэг музейдэ орогшодые ехээр һонирхуулха байха. «Алексей Максимович Горький, — гэжэ тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ, — Иван Егорович Вольновой бэлигые ехэ дээгүүр сэгнэдэг, тэрэниие хирэ торогүй сэбэр сэхэ хүн ба үнэн сэхэ революционер гэжэ тоологшо һэн».

Анатолий Яновский,
АПН-эй корреспондент.

Фельетон

ХУБАЛЗА БОЛОҺОН ХУБАРАГ

Шэнэһэтэ тосхондо ажаһуудаг ажалша, малша зонһоо: «Тогмидойтнай Чимитдоржо, юрэдөө, ламын ордоһотой хүн гээшэ һэн гү?»—гэжэ гэнэдүүлэн асуугаа һаа, үнэн зүб харюу олохо хүн, ама алдахаар, алга шахуу байха даа. «Үгы, юу хэлээ гээшэбта, тэрэтнай хэдыдээ, яагаад лама болохо болоо юм, минии мэдэхын суглаа хураал дээрэ суртаал һургаал дурдан үгэшье хэлэдэг, үбсүүшье сэлидэг, юрэдөөл, ёһотойл коммунис хүн юумэл», —гэхэ зониинь, сэхынь хэлэхэдэ, диилэнхи олониинь байха даа... Үгышье һаа, нүгөө зариманиинь: «Хэзээ заяанда хубараг гээшэб гэжэ ябааш юм аалам, теэд хур бог болоһон юумэ һэргээгээд яахаб, хэмнай тиихэдэ арсаха аргатай байгааб. Хубараг ябаһан заримашуул мүнөө арадай артистнаршье болоо гэлсэгшэ гүбэ, зүгөөр Тогмитовтнай партийна суглаанда ябадаг хүн хадаа партийнал гээшэ ааб даа»,—гэжэшье болохо. Үнэхөөрөөшье Чимитдоржо Тогмитов хадаа Коммунис партиин гэшүүнэй улаахан биледтэй юм. Теэд ушар байдал тухайнь сэхэ хэлэхэдэ, Чимитдоржо Тогмитов иимэ билет абажа ябаха ямаршье эрхэгүй хүн! Тэрэ хадаа хара хэрэгүүдээ улаан биледээр далдалха хүсэлэнтэй хаш.

«Хүлисыт, байзыт, ямар тиимэ хэрэгүүд гээшэб?»—гэжэ асууха зон байжашье болохо. Байхашье ёһотой, юундэб гэхэдэ, иимэ хүниие хормой дороһоноо дараад һууһан «Эрдэм» совхозой партком нилээд зэмэтэй.

Ямар хэрэгүүд бэ гэнэ гүт? Арбан хурганайнгаа хүрэхэгүйшье һаань, ёһо һэн хойнонь хурга даран, хуурмаг хэрэгүүдыень тоолоодшье гарахада ёро үгы.

Нэн түрүүн гэр байратайнь танилсая, үгы, үгы, гэртэнь орожо халуун сайгынь оошонгүй, газааһаань эхилэе. 0,15 га газарай орондо 0,6 га (дүрбэ дахин ехэ!) хорёолоод, совхозой тракторааР (шэлтэй харада дуратай нэгые сэржэмээр дахуулаад асархадаа Чимитдоржо бэрхэл байха!) хахалуулаад, хүнэй хоолойсоо хоолосһоо зелёнко ургуулжархёод, хорёод центнер тэжээл хорёо соогоо хаагаа юм байна, харагты тэрүү тэрэ. Хажуудань хангал гутама хуурайгаар сомогдоһон хаһатай һүри, хаанаһаа, хэнэй газар дээрэһээ сабшаһаниинь мэдээжэ ааб даа, тэбхынэ. Хашаа руунь шагаахадаа, (ойлгогты, мүргүүлжэ бү орхигты) бүришье гайхахат! Табан толгой малнуудай арбан шүбэгэр эбэрнүүд жада мэтэ жүрылдэхэ. Найман хонид нарайлхаяа бэлдэнхэй нялуунаар мааралдан угтаха. Хоёр гандагар гахайнууд хоолой ниилүүлэн хииганалдаха, хори-гушан тахяанууд хоор болон хуугайлха. Адуу малһаа холо үдэһэн зарим хүнүүд айһандаа гэдэргээ харангүй гүйжэ арилхадаашье болохо байха. Эдэ бүхы эбэртэ болон бусад малнуудтайнь танилсаад байхадаа, эзэнэйнь долёобор хурганай хайшаа залагдадагта, ухаан бодолойнь ямарханаар хүдэлдэг байһанда ямаршье һэжэг түрэхэгүй гэжэ һанагдана... Иигээд лэ дүүрээ гэжэ һанаа һаа, эндүүрээт, өө, эндүүрээт!

Батуева Цэжэб (Чимитдоржымнай убсанса) гэдэг бардам янзын эхэнэр аад, хаа яашье бэшэ, харагдаһан лэ газартань хахадай шэлтэйе уужархёод, Шэнэһэтээрээ сэнгэжэ ябахадаа, шэнэ һониниие шэбэнэһэн юм гү, али хоёр нюдөөрөө хараһан нэгэн хөөрөө юм гү—зүгөөр Шулуутайн леспромхозой бухгалтернууд Долгухин, Карташин (хүрьгэн хүбүүниинь) гэгшэдэй буха болоһон хашарагуудые үнөөхил «Эрдэм» совхозойнгоо эдлүүриин газар дээрэ тэжээгээ юм ха. Тэрэшэлэн Петровск-Забайкальский хотодо ажаһуудаг Дашабал ахадаа, мүн хүрьгэн хүбүүндээ жэлһээ жэлдэ машина машинаар үбһэ зөөдэг байһаниинь үнинэй мэдээжэ болонхой.

Хубиингаа хэрэг хараһаар хубалза болоһон Тогмитовнай мүнөө худаг харадаг ажалтай юм ха. Убсанса Цэжэб туһамаршань нэрэтэй. Тиигээд лэ ажаһуугаа һаань, айл зониинь шоо үзөөд, шобто хараад, абяагүй үнгэргэжэшье болохо байгаа... Теэд... теэд энэ намар Мухар-Шэбэрэй бүхы ажалшадай унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа, урдань үзэгдөөгүй ехэ баян таряа хамагһаа түрүүн хуряан абахын тула шармайн ябахада, Галтайн дасанда найман жэл хубараг ябаһан Чимитдоржомнай «Баншан шасар малгайтай бараг лама болохо, хүнэй сэмгэн гандантай хүхюу лама болохо» хүсэлөө гэнтэ һанажархёо юм гү, али яагаа юм—гэгээн сагаан үдэр дунда Ивалгын дасанһаа залалаар ерэһэн ламын баруун гарайнь шандааһан боложо һуугаад, сан хэнгэргынь наяруулжа, хонхо дамаариинь хонгиргожо, сугларһан хүгшэд, үбгэдтэ «адис» хүртүүлээб гэжэ, «табан үнгын сахюусатай дүрсөөр» тэдэнэй толгойнуудые таба дахин тоншосгоогоо юм ха. Бурхан шажанай буруує ойлгоһон Будаев Гармажап гэдэг үндэр наһатай үбгэнэй арса арсатар: «Тиимэ ёһотой юм»,—гээд толгойень таба дахин тоншожол һалаһан байна...

«Мандаа туһатайл хүн байнат»,—гэжэ ламын үгэлхэдэ, маһалзан энеэжэ һууһыень баран хараа. Удаань залалаар ерэһэн ламын оролдолгыень хараадаа абажа, уршышаһан гурбан түхэриг һарбайхадань, Чимитдоржо Тогмитовай сээрлэнгүй үбэршэлһэниинь тэрэл.

Иимэл хүн лэ даа тэрэ Тогмидой Чимитдоржо гэдэгтнай. Үшөө 1949 ондо хэдэн һара соо түрмэдэ һуугаад гараашье һаа, 1960 ондо партида абтаһан байна. Худал хуурмаг ябадалтай хубараг ябаһан хубалза досоохитой иимэ хүниие хоёрдохёо партида абаһаниинь гайхалтай. Гурбан солхообоор һэшхэлээ һэггүйгөөр худалдаһан тэрэнэй партиин гэшүүнэй нэрые үшөөл бузарлажа байһаниинь бүришье ойлгогдошогүй...

«Табан үнгын сахюусатай дүрсөөр» таба дахин толгой тоншодог хубарагһаа өөдэ гараагүйшье һаа, хубалза боложо шадаһан Тогмидой Чимитдоржодо өөртэнь арад зоной шиидхэбэреэр ёһотой адис хүртүүлхээр саг болоо бэшэ гү?

«Эрдэм» совхозой коммунистнууд, энээн тушаа юун гэжэ һананат.

Д. Цыдыпов,
А. Жалсанов.

Үбшэн зондо туһаламжа үзүүлхын зорилгоор өөрынгөө шуһа үгэдэг эдэбхитэйшү... торнай олошоржо байдаг. Зураг дээрэ (баруун гарһаа): Забайкалиин ангай совхоз... Е. Васильева, С. Круглова гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОР...

Дружиннигууд гэмтэниие бари...

Огторгойдо набтагар боро үүлэн тамарна. Тэрэнэй забһараар һулахан гэрэлтэй һара хирэ хирэ болоод лэ ёлоб ёлоб шагаана.

Энэл үеэр дружиннигууд Петр Захарович Жилин, Николай Устинович Булахов гэгшэд ажалайнгаа үдэрэй һүүлээр амаран унтажа хэбтэбэ. Тиихэ үедэнь хэншьеб, нэгэ хүн тэдэнэй байрын үүдэ шангаар нэергэбэ. Үүдэеэ нээгээд харан гэһээнь, Лысогорско гудамжада баригдажа байһан интернат һургуулиин байшан харууһалдаг сторож Суворов байшоо. «Барилгадамнай тонуул ороо», —гэжэ зэбүүрхэнгеэр хэлэбэ.

Дружиннигууд Жилин Булахов хоёр шамдуу түргэн түхеэржэ гараба. Дружиннигуудай уялгануудай нэгэниинь — социалис зөөридэ гар хүрэгшэдтэй эдэбхитэйгээр тэмсэхэ ябадал болоно.

Уданшьегүй тэдэнэр хулгайн болоһон газар тээшэ шамдуу алхалбад. Жалга соо гэрэй оройн хушалта хэхэ түмэр зөөгдэнхэй хэбтээ.

«Зогсо!» гэһэн абяан һүниин сууряанда дуулдаба. Хулгайшан харанхы руу харайн орошоо. Дружинник Жилин хулгайшанай хойноһоо, Булахов амадан гүйл... Суворов. Бар... жэ ошоод, х... лошобо. Др... рүүгээр оро... өөһэдынхеэ ... лигаан ябада... лөө сүүдл... Дмитриевич ... Һаяар хуули... хабаадуулагд...

Жилин Б... дайнгаа нанг... жэ хёрхо нар... гаална.

П. ...
мили...

ХИЛЫН СААНАҺ

Эб найрамдалай түлөө, үхибүүдэй золтой жаргалтай ерээдүйн түлөө

ГАВАНА, январиин 12. ТАСС-ай корреспондент А. Иванников иигэжэ дамжуулна: Америкын эхэнэрнүүдэй нэгэдэхи конгресс үсэгэлдэр үдэшэ Кубын ниислэлдэ баярай оршон байдалда нээгдээ. Хойто болон Урда Америкын оронуудай делегадууд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадана. Социалис оронуудай эхэнэрнүүдэй делегацинууд, Англиин, Франциин, Алжирай, Индонезиин, Европын, Африкын болон Азиин бусад оронуудай эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэд конгресс дээрэ айлшад боложо байлсаа. Хамта дээрээ гадаадын оронуудһаа ерэһэн 500 шахуу делегат болон айлшад конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадана. Парламентын депутадууд, элдэб политическэ партинуудай, ниитын организацинуудай, наука болон соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад тэдэнэй дунда бии. Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй харюусалгата секретарь З. Т. Федорова конгресс дээрэ совет эхэнэрнүүдые түлөөлнэ. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин түлөөлэгшэд конгрессэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадалсана.

Кубын эхэнэрнүүдэй федерациин түрүүлэгшэ Вильма Эспин де Кастро конгрессые нээгээ. Тэрэ тобшо үгэ хэлэхэдээ, делегадууд болон айлшадые халуунаар амаршалаа, хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлахыень конгресстэ хүсөө. Дайнда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө, һайн һайхан ерээдүйн түлөө эхэнэрнүүдэй хэдэг тэмсэлэй хэрэгтэ конгресс ехэ туһа нэмэри болохо гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ. «Ядерна дайнай гал дүлэн соогуур манай үхибүүдэй хосорон үхэхые бидэнэр хүсэнэгүйбди. Өөһэдынгөө туйлалтануудые хамгаалхаар манай арад бэлэн байна. Бидэнэртэ манай хүүгэдтэ золтой жаргалтай ерээдүйе хангаха байһан үнэхөөрөөл амгалан тайбан байдалай түлөө бидэнэр тэмсэнэбди, саашадаашье тэмсэхэбди» гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Канадын эхэнэрнүүдэй конгрессэй түрүүлэгшэ Хильда Мэррей Америкын эхэнэрнүүдэй зүгһөө харюугай үгэ хэлээ. «Тус конгрессэй Кубада боложо байһанда бидэнэр ехээр баясанабди. Кубын арадай зүгһөө бидэнэр хани халуунаар угтагдаад байнабди. Кубада ерээд байха гээшэ бидэндэ ехэ хуби зол болоно. Америкэдэ социализм байгуулжа байһан түрүүшын орондо боложо байһан эхэнэрнүүдэй энэ түүхэтэ конгресстэ хабаадажа байһандаа бидэнэр баясанабди» гээд тэрэ хэлээ. «Хүн түрэлтэниие усадхахын тулада империалистнууд ядерна дайнда бэлэдхэнэ. Тиихын тулада тэдэнэр бомбонуудые олоор бүтээнэ. Иимэ эрхэ байдалда манай үмэнэ ямар зорилго табигданаб? Дайлалдаха гээгүй һаа амгалан тайбанаар ажаһууха хэрэгтэй. Манай зам эли тодо: эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гээшэ бүхы эхэнэрнүүдэй нангин уялга болоно!» гэжэ Х. Мэррей үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Ч... Род... ер...

ЛОНДОН, янв... Рейтер агентств... мэдээсэһэнэй ёһ... бологшодой удам... (Хойто Родези) ... юундэ ерэһэн т... хэһөө Чомбе арс...

Эб найрамдалай аша ...

ДЕЛИ, январиин 12. (ТАСС). Инди КНР хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ болоһон арсалдаае амгалан ёһоор гуримшуулха асуудалаар хэлсээн эндэ хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Бэеэ абанги зургаан гүрэнэй конференци Коломбодо һаяхан болоо һэн. Энэ конференциин хэдэн түлөөлэгшэд Цейлоной премьер-министр г-жа Сиримаво Бандаранаике, ОАР-ай Гүйсэдхэхэ Соведэй түрүүлэгшэ Али Сабли, Ганын юстициин министр Оффори Атта, Индиин талаһаа—премьер-министр Неру, Министрнүүдэй Кабинедэй гэшүүд, Индиин МИД-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хэлсээндэ хабаадалсана.

Г-жа Бандара... рикын оронуудай... дэй ерэһые Инди... нөөр тайлбарила... шалга Ази, Афри... абанги байха по... хуби заяанда, э... нэгэдэлгэдэ тү... удха шанартай» ... нал бэшэнэ. Бэе... оролдолгын ашаа... рой түлөөлэгшэд... һаань, бүхы дэл... дал аршалан ха... туһада таарамжа... «Линк» гэжэ не... тэмдэглэнэ.

ООН-ой сэрэгүү... Саканида ороб...

ПАРИЖ, январиин 12. (ТАСС). ООН-ой сэрэгэй тоодо оролсодог Эфиопиин частьнууд Катанга Хойто Родези хоёрой хоорондохи хилэ шадарай Сакани гэжэ городто энэ үглөөгүүр ороо. Франс Пресс гэжэ агентствын Леопольдвильһаа ... ООН-ой сэрэгүү... донь ямаршье эс... дээгүй гээд ООН... һан байна.

ФРАНЦИИН НАЦИОНА... СУГЛААНДА

ПАРИЖ, январиин 12. (ТАСС). Помпиду гэгшын правительствын хуулиин хоёр проектые Франциин Национальна суглаан үсэгэлдэр үдэшэ баталаа. «Гүрэнэй аюулгүйе сахиха сүүд» гэдэгые байгуулха хэрэгтэ эдэ хуулинууд хамаатай юм. Сүүдые байгуулха, Франциин уголовно-процессуальна кодексдо зохихо хубилалта оруулха хэрэгтэ хамаатай хуулиин нэгэ проектнь 272 дуугаар баталагдаһан байна. Арсажа 187 депутат дуугаа үгөө. Сүүдэй бүридэл болон ажал хүдэлмэриие тодорхойлһон нүгөөдэ проектнь 267 дуугаар баталагдаа. Арсажа 191 депутат дуугаа үгэһэн байха юм.

Дуугаа үгэлгын урда тээ үгэ хэлэлгын болоходо, ... талагшадай зүгһ... лаанда ороһон ... тельствын хуул... хурсаар шүүмжэ... кратида харша ... хуулиин эдэ прое... кын ёһо заншал... дүүлээ.

Правительствы... нүүдые буруушаа... социалистнууд, ... үгэһэн байна. Х... проект сенадай ... үгтөө.

Дарагдаагүй арад

«Урда Вьетнамда партизан дайнай гэнтэ үргэдэһые шэнэ жэлэй түрүүшын недели харуулжа үгэбэ» гэжэ Сайгондо ошоод байһан, Рейтер агентствын корреспондент һаяхан тэмдэглэһэн байна. Урда Вьетнамай зэбсэгтэ патриодуудай амжалтатайгаар ябуулга хэжэ байһан дээрэһээ корреспондент иимэ тобшолол хээ. Нго Динь Дьемэй сэрэгүүдые, тэрээнтэй суг ябуулга хэжэ байһан Америкын интервентнүүдые зэбсэгтэ патриодууд хэдэн удаа диилэжэ гараа.

Имагтал январиин эхинэй үеэр партизанууд Америкын табан вертолёт буудажа унагааһан, хэһээгшэдэй хэдэн зуун солдат болон офицернүүдые гэмтээһэн байна. Ап-Бак тосхон шадар январиин 2-то илангаяа шанга тулалдаан болоо. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Нго Динь Дьемэй болон Америкын сэрэгүүд эндэ байһан партизануудые хүреэлхэ, усадхаха гэһэн һанаашалгатай байгаа. Гэбэшье патриодууд дайсадта шанга сохилто үгэжэ бүхы шахуу сэрэгүүдыень болон техникыень усадхаа. Сайгонһоо урагшаа 30 милиин газарта оршодог энэ тосхоной түлөө болоһон байлдаанай үедэ партизануудта Урда Вьетнамай армиин ехэ хүсэнүүдэй эшэгүүритэйгээр илагдаһанай дүн гаргахадаа, Америкын сэрэгэй алба хэдэг нэгэ хүн иигэжэ хэлээ: «Хаража байхада һанаа зоборитой байгаа».

Иимэ ехээр диилдэһэнэй шалтагааниие мүрдэжэ үзэхэ, партизануудай хүдэлөөнтэй эсэргүү тэмсэл хэхэ «шэнэ тактика» зохёохо тухай США-гай правительство Сэрэгэйнгээ министерствэдэ захиралта үгөө. Энээнһээ уламжалан Номгон далай шадарай Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша адмирал Гарри Фелт Урда Вьетнамда хоёр үдэрэй турша соо аяншалга хээ.

«Коммунис аюулда эсэргүү тэмсэл хэхын тулада» Америкын сэрэгүүдые Урда Вьетнамда эльгээхэ хүсэлэнтэйбди гэжэ США-гай зонхилогшод урда тээнь хэлэдэг байгаа һаа, мүнөө америкынхид Нго Динь Дьемэй үмхирэн һалажа байһан засаг түрые хамгаалхын тулада ёһотойл дай хэдэг болоо. Женевэдэхи хэлсээнүүдые сахингүйгөөр, Холбоото Штадууд дьемовскэ армиие ехээр зэбсэглээ, Америкын 12 мянга гаран сэрэгэй алба хэгшэдые дамжуулан үгөө. Тэдэнь бүхы дайн байлдаае хүтэлбэрилдэг. Америкынхидэй хүсэд хиналта доро байдаг сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй баазанууд Урда Вьетнамай газар дээрэ байгуулагданхай.

Америкын хэблэлэй мэдээнэй ёһоор Урда Вьетнамда дай хэхын тулада США миллион хахад доллар үдэр бүри гаргашална. Гэбэшье Урда Вьетнамай хархис этэгээдүүдэй, тэдэниие далайн саанаһаа үмөөрэгшэдэй оролдолгоһоо тэдэндэ таарамжатай үрэ гаранагүй. «Нүхэн сооһоо гараха аргаяа бидэнэр үшөө олоногүйбди» гэһэн иимэ сэгнэлтэ США-гай президент Кеннеди Урда Вьетнамдахи байдал тушаа үгэһэн байна.

Урда Вьетнамда «коммунис аюул тохёолдоно» гэһэн хэбэртэйгээр Америкын хархис хэблэлэй гаргадаг шууяан гэнэн хонгор хүнүүдые мэхэлхэ гэһэн зорилготой. Үнэндөө США-гай зонхилогшод арад зоной уур сухалһаа, харюугаа абалгаһаа өөһэдынгөө туһамаршадые хамгаалхые бүхы хүсөөрөө эрмэлзэнэ.

Урда Вьетнамай арбан дүрбэн миллион тоото хүн зониие номгоруулжа, дарлалтын шанга засаг түрые тэсэхыень баадхаха гэжэ Нго Динь Дьемэй бэеэ худалдаһан бүлэг найман жэлэй турша соо дэмы һэдэжэ байнхай. Арадта харша зонхилогшодой мүнөө һуларжа ороходонь Вашингтоной удамаршад өөһэдынгөө тулюур туйган табималнуудые абархын тулада яаралтай хэмжээнүүдые абана. США-гай туһаламжаар дьемовскэ арми 380 мянган хүн хүрэтэр олон болгогдонхой. Энэ арми саашадаашье олон болгогдожо, Америкын буу зэбсэгээр хангагдажа байха юм. Америкын шэнэ сэрэгүүд, сэрэгэй техникэ Урда Вьетнамда эльгээгдэжэл байһаар. Урда Вьетнамай патриодуудта эсэргүү дай хэхэ «Шэнэ түсэбүүдые» Америкын сэрэгэйхид зохёожо байнхай.

«Ара талаяа найдамтай болгохые» һэдэн америкынхид нютагтахи туһалагшадтаяа хамта «стратегическэ тосхонууд» гэдэгүүдые һүүлэй үедэ олоор байгуулна. Эдэниие «далдаар байгуулагдаһан сэрэгэй баазанууд» гээшэ гэжэ америкынхид өөһэдөө нэрлэдэг болонхой. Эдэ тосхонууд хоёр дабхараар хоройлогдодог, тэдэниие тойруулжа нүхэнүүд малтагдадаг, шорой обоолгодог, бусадшье бүхэлэлтэнүүд хэгдэдэг байна. Тэрээнһээ гадна эдэ тосхонууд партизануудтай холбоотой гэжэ һэжэглэгдэһэн хүнүүдые хааха концлагерьнууд болгон хэрэглэгдэнэ. Гэбэшье Америкын телеграфна агентствануудай корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор шэнээр байгуулагдаһан «стратегическэ тосхонууд» олон ушарта хооһон байшадаг: хүн зониинь партизануудтай ниилэхэеэ зугадан ошодог байна.

Урда Вьетнамда ажаһуудаг бага яһатаниие можо болгожо хахалхые америкынхид оролдодог. Тэдэнэр «Вьетнамайхидтай вьетнамайхидай гараар тэмсэхын тулада» бага яһатанһаа «тусхай подразделенинүүдые» байгуулдаг. Зүгөөр, эдэ «онол аргануудынь» буруу һүрэнэ. Эдэ подразделенинүүдтэ хүсөөр татан абтаһан хүнүүдэй арадай патриотическа хүсэнүүдэй тала руу ороһон баримтанууд нэгэтэ бэшэ тохёолдодог болоо.

Нго Динь Дьемэй засаг түрэ орон доторoo хүсэд нэрээ хухараа. Правительственна сэрэгүүдэйшье дундаһаа энэ засаг түрэдэ дураа гуталга ехээр гарадаг болоо. 1961 ондо 17 мянган солдат болон офицер буу зэбсэгээ хаяжа, сүлөөлэгдэһэн район руу ороһон байха юм. 1962 ондо тэдэнэй тоо хоёр дахин олон болоо.

Урда Вьетнамда боложо байһан дайн байлдаае тайлбарилхадаа баруун оронуудай шэнжэлэгшэд иигэжэ тэмдэглэнэ. Партизанууд тоогойнгоо, мүн буу зэбсэгэйнгээшье талаар дьемовскэ болон Америкын сэрэгүүдтэ хүрэхэгүй байна. Гэбэшье США-гай болон тэрэнэй туһамаршадай зүгһөө партизанска хүдэлөөе дараха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүд урагшагүйдэдэг. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, Урда Вьетнамай хүн зоной диилэнхи олонхинь зэбсэгтэ патриодуудые дэмжэдэг байна.

Мүнөө үедэ Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй национальна фронт оронойнгоо газарай 70 процентыень хиналта дороо барижа байдаг. Энэ газар дээрэ 7 миллион хүн зон ажаһуудаг. Сүлөөлэгдэһэн районуудта демократическа элдэб шэнэдхэлгэнүүд хэгдэдэг. Тэрэ тоодо газаргүй таряашадта 600 мянга гаран гектар газар хубаажа үгтэнхэй. Оршон байдалай бэрхэтэйшэгшье һаань, 1 миллион шахуу үхибүүд һургуулида һурадаг.

Нго Динь Дьемэй бүлэгэй, тэдэниие үмөөрдэг америкынхидэй эзэрхэжэ байһан Урда Вьетнамай нүгөө хубинь тад ондоо байдалтай. Эндэ таряашадай буһалгаан таһалгаряагүй боложол байдаг, хүдэлмэригүйшүүл олон, олониитэ ажалшадай байдал ехээр мууданхай. Дарлуулхые хүсэдэггүй хүн зониие засагаархид шангаар хашажа, хэһээжэ үбдэг дээрэнь һүгэдүүлхые, сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлыень дарахые һэдэнэ. Тиигэбэшье, арадай эсэргүүсэлтэ үдэр ерэхэ тудам ургана. Урда Вьетнамай хэрэгүүдтэ США-гай зэбсэгтэ хүсөөр хамааралсалга энээниие гэршэлжэ үгэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр Урда Вьетнамай хархис этэгээдүүдэй хэдэг һүйдхэлнүүдые Америкын зонхилогшод али болохоор урмашуулан тухирдаг юм. ДРВ-дэ тагнуулшад болон һүйдхэлшэдые эльгээһэн хэдэн баримтанууд һүүлэй үедэ тохёолдоһон байна. Америкын тагнуулшадай даалгабаряар болон зөөреэр тагнуулай хэгдэдэг байһые гэршэлэн харуулһан бодото зүйлнүүдэй выставкэ Ханойдо һаяхан эмхидхэгдэһэн байгаа. Документнүүдэй нэгэн дээрэ тагнуулшые ДРВ эльгээхэдээ дээдэ тушаалта американецай хэлэһэн үгэ бэшэгдэнхэй. «Манай мүнгөөр таанад хүдэлмэрилхэ ёһотойт».

Вьетнамай Демократическа Республикын социализм байгуулгада туйлаһан амжалтанууд Урда Вьетнамай ажалшадай һанаа сэдьхэлые угаа ехээр татана. Урда вьетнамайхид эрхэ сүлөөтэй бэеэ даанхай байдалтай болохол байхабди гэжэ этигэнэ.

Д. БОЧАРОВ (ТАСС).

Редактор
Ц. Ц...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лен...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ред... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизн... —24-74, сельского хозяйства, советского строител... ры—47-59, промышленности, транспорта, инфор... литературы и искусства—34-05, писем и рабсел... отдел переводов и корректорская—35-95, бухга... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерс... Бурятской АССР.

Н0012.